

**ДЕРЖЛІСАГЕНТСТВО
ДЕРЖАВНЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ГОСПОДАРСЬКЕ
ПІДПРИЄМСТВО «ЛІСИ УКРАЇНИ»
(ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»)
ФІЛІЯ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор філії «Центральний лісовий офіс»
ДП «Ліси України»

 Олександр ДЗЮБЕНКО

«10» лютого 2025 р.

**ПЛАН ВЕДЕННЯ ГОСПОДАРСТВА
(ПЛАН ЛІСОУПРАВЛІННЯ)**

Чорноліського надлісництва
філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України»
на 2025 рік

с. Водяно – 2025

ЗМІСТ

1. Загальна інформація про Надлісництво
 - 1.1 Організаційна структура
 - 1.2 Право власності та користування
 - 1.3 Зобов'язання щодо FSC
 - 1.4 Опис території Надлісництва
2. Цілі ведення господарства
 - 2.1 Стратегічні цілі
 - 2.2 Оперативні плани
 - 2.3 Шляхи досягнення
 - 2.4 Залученість в місцеву економіку
3. Характеристика лісових ресурсів
 - 3.1 Розподіл площі за категоріями
 - 3.2 Особливості ландшафту
 - 3.3 Економічні аспекти
 - 3.4 Диверсифікація діяльності
4. Екологічні цінності
 - 4.1 Виявлення та картування
 - 4.2 Режим охорони
5. Природоохоронні заходи
 - 5.1 Збереження біорізноманіття
 - 5.2 Охорона раритетних видів
 - 5.3 Водоохоронні зони
 - 5.4 Ґрунтозахисні заходи
 - 5.5 Оцінка впливу на довкілля
6. План господарських заходів
 - 6.1 Розрахункова лісосіка
 - 6.2 План рубок формування і оздоровлення лісів та інших рубок
 - 6.3 Лісовідновлення та лісорозведення
 - 6.4 Охорона лісів від пожеж
 - 6.5 Захист лісу від шкідників і хвороб
 - 6.6 Господарська діяльність Надлісництва на забруднених радіонуклідами територіях, з урахуванням рівня їх забрудненості, у тому числі вибухонебезпечними предметами
 - 6.7 Дотримання принципу невиснажливості
7. Моніторинг лісів
 - 7.1 Методика моніторингу
 - 7.2 Періодичність
 - 7.3 Показники
 - 7.4 Документування результатів, у тому числі картування
8. Соціальні аспекти
 - 8.1 Права працівників, гігієна та безпеки праці, гендерна рівність
 - 8.2 Охорона праці
 - 8.3 Взаємодія з громадами
 - 8.4 Вирішення конфліктів

1. Загальна інформація про Чорноліське надлісництво

1.1 Організаційна структура

Система управління лісами базується на засадах екологічної безпеки і з урахуванням вимог, які висуваються міжнародними природоохоронними конвенціями. Базовим законом України про ліси і систему управління в них є Лісовий кодекс України. Правові аспекти лісогосподарського виробництва та використання і відтворення лісових ресурсів визначено Земельним кодексом України і регулюються Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Центральним органом виконавчої влади з питань лісового господарства є Державне агентство лісових ресурсів України (Держлісагентство України), діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів і який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства.

Чорноліське надлісництво являється структурним підрозділом філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України», що діє на підставі «Положення про Надлісництво», затвердженого наказом філії «Центральний лісовий офіс» № 44/36.4-1 від 03.01.2025 року.

1.1 Місцезнаходження і площа

Чорноліське надлісництво розташоване за адресою: пров. Шкільний 1, с. Водяне, Кропивницький р-н, , Кіровоградська обл. 27413, тел./факс (05233) 7-39-23, E-mail : chernoles@ukr.net. Організаційна структура надлісництва з 10 лісництв Богданівське, Дмитрівське, Знам'янське, Чутянське, Деріївське, Онуфріївське, Олександрійське, Крилівське, Золотарівське, Глинське та Чорноліська транспортан дільниця і Чорноліський нижній склад. В Богданівському та Онуфріївському лісництву діють базові розсадники.

Загальна кількість працюючих у надлісництві станом на 01.01.2025 р. – 146 чоловік. Надлісництво, згідно наказу філії "Центральний лісовий офіс" № 49/36.5 від 03.01.2025 «Про призначення матеріально-відповідальних осіб та затвердження переліку місць зберігання товаро-матеріальних цінностей та необоротних активів», забезпечено необхідною матеріально-технічною та технологічною базою і достатнім кадровим потенціалом; має сучасне комп'ютерне забезпечення, тобто все необхідне для ведення лісового господарства.

До основних напрямів діяльності надлісництва належить ведення лісового господарства, охорона та захист лісу, раціональне використання та відтворення лісів; проведення заходів з відновлення лісів, підвищення їх продуктивності; здійснення заходів із заміни малоцінних низькопродуктивних насаджень на

високопродуктивні, заліснення малопродуктивних земель; ведення лісонасінневої справи і лісових розсадників; збереження та посилення захисних властивостей лісів, що виконують захисні, водоохоронні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі та рекреаційні функції; поліпшення стану і підвищення продуктивності лісів; охорона лісів і захисних лісонасаджень від незаконних порубів та інших лісопорушень; охорона лісів і захисних лісонасаджень від пожеж, здійснення протипожежних заходів, захист лісів від хвороб та шкідників; контроль за дотриманням правил полювання; здійснення біотехнічних заходів, що спрямовані на підвищення продуктивності і поліпшення якості мисливських угідь та зростання чисельності мисливських тварин; контроль та проведення лісозаготівельних робіт; забезпечення підвищення продуктивності праці на основі механізації трудомістких лісокультурних і лісогосподарських робіт; виконання виробничих, фінансових та інших планів в межах установлених контрольних цифр та лімітів; нарощування ресурсного і екологічного потенціалу лісу; забезпечення широкого висвітлення лісогосподарських заходів у засобах масової інформації, співпраця з науковими, екологічними та громадськими організаціями; популяризація серед населення значення збереження і правильного використання лісів та захисних лісонасаджень, залучення громадськості до справи відтворення та охорони лісів; сприяння вирішенню соціальних, екологічних і економічних проблем місцевих громад; здійснення соціального захисту працівників, контроль за дотриманням законодавства з охорони праці; торговельна діяльність у сфері оптової та роздрібної торгівлі; прозоре використання лісових ресурсів у відповідності до їх цільового призначення; проведення робіт щодо сертифікації продукції та її маркування; інші види діяльності, що впливають з мети та предмету діяльності і не заборонені чинним законодавством України.

1.2 Право власності та користування

У своїй діяльності надлісництво використовує земельні ділянки держлісфонду надані у постійне користування ДП «Ліси України», що підтверджується витягами про речові права, державними актами на право постійного користування, а також матеріалами базового лісовпорядкування. Організація території надлісництва закріплена наказом по ДП "Ліси України" від 01.01.2025 № 6 «Про організацію території земель ДП "Ліси України"».

Згідно статті 5 Прикінцевих положень Лісового кодексу України до здійснення державної реєстрації, але не пізніше 1 січня 2027 року, державними та комунальними лісогосподарськими підприємствами, іншими державними і комунальними підприємствами та установами права постійного користування земельними ділянками лісогосподарського призначення, які надані їм у постійне користування до набрання чинності Земельним кодексом України, таке право підтверджується планово-картографічними матеріалами лісовпорядкування.

1.3 Зобов'язання щодо FSC сертифікації.

Всі покладені функції та обов'язки, зокрема і щодо обліку і відтворення, охорони і захисту лісів, а також регулювання їх використання в цілях задоволення потреб в лісових ресурсах надлісництво здійснює згідно з діючим законодавством України, зокрема з Лісовим кодексом України та іншими нормативно-правовими актами у відповідності до міжнародних правил та стандартів. Політика надлісництва повністю спрямована на раціональне використання, збереження та відновлення лісових ресурсів з урахуванням критеріїв лісової сертифікації.

Головною метою при діяльності має забезпечуватись економічно, екологічно і соціально збалансоване ведення лісового господарства, шляхом виконання відповідних загальновизнаних і таких, що заслуговують на довіру, стандартів.

Екологічно збалансоване і відповідальне ведення лісового господарства забезпечує заготівлю лісоматеріалів та іншої лісової продукції при одночасному збереженні біорізноманіття та продуктивності лісів, природних екологічних процесів.

Сертифікація лісів є об'єктивною необхідністю, оскільки вона сприяє поліпшенню лісокористування, сталому розвитку лісового господарства, зміцненню надлісництва на внутрішніх ринках продукції і виходу на зовнішні.

Наше Надлісництво, прагне активно займатися зовнішньоекономічною діяльністю, і сертифікація лісів – необхідна для цього процедура.

Сертифікація сприяє модернізації виробничого процесу, підвищенню ефективності системи охорони праці та техніки безпеки на робочих місцях, підвищенню професійної відповідальності персоналу, забезпеченню сталості користування лісовими ресурсами.

У зв'язку з вищевикладеним, для досягнення поставлених цілей та мети наше Надлісництво вже у своїй роботі дотримується принципів лісової сертифікації FSC таких як:

Принцип 1: Дотримання законодавства;

Принцип 2: Права працівників та умови працевлаштування;

Принцип 3: Права тубільних народів (такі народи відсутні в зоні діяльності);

Принцип 4: Стосунки з громадами;

Принцип 5: Вигоди від лісів;

Принцип 6: Цінності довкілля та впливи на них;

Принцип 7: Планування господарювання;

Принцип 8: Моніторинг та оцінювання;

Принцип 9: Особливі цінності для збереження;

Принцип 10. Виконання господарських заходів.

Початком діяльності надлісництва з впровадження лісової сертифікації є

прийняття на себе добровільних довготермінових зобов'язань щодо дотримання принципів і критеріїв FSC, а саме:

- застосовувати на практиці принципи і критерії FSC зі сталого ведення лісового господарства;
- використовувати всі види лісових ресурсів на принципах сталого розвитку;
- вирішувати соціальні питання ведення лісового господарства, підтримувати соціальний і економічний розвиток місцевого населення;
- консультуватися з усіма зацікавленими сторонами з питань планування та ведення лісового господарства на принципах сталого розвитку;
- відстежувати стан довкілля і постійно вдосконалювати лісогосподарське виробництво, робити його екологічно безпечним;
- вживати профілактичних дій із пом'якшення негативних впливів лісогосподарського виробництва на навколишнє середовище;
- гарантувати, що всі лісові робітники, чия професійна діяльність суттєво впливає на навколишнє середовище, будуть відповідним чином навчені практичним діям з виконання цих зобов'язань.

Підтвердженням взятих на себе зобов'язань по дотриманню принципів і критеріїв FSC національний стандарт системи ведення лісового господарства для України являється політка по Чорноліському надлісництву філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

1.4 Опис території Надлісництва

Чорноліське надлісництво філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» розташоване в північно-східній частині Кіровоградської області на території Кропивницького і Олександрівського адміністративних районів.

Поштова адреса:

пров. Шкільний 1, с. Водяне, Кропивницький р-н, , Кіровоградська обл. 27413
тел./факс (05233) 7-39-23, E-mail : chernoles@ukr.net Код ЄДРПОУ 45039298

1.1.1. Адміністративно-організаційна структура та загальна площа

Найменування лісництв, місцезнаходження контор	Адміністративні райони	Площа, га
Богданівське Кропивницький р-н, с. Богданівка, вул. Вокзальна, 86А	Кропивницький	5330,1
Дмитрівське Кропивницький р-н, с. Плоске, вул. Козацька, 36А	Кропивницький	3858,5

Знам'янське Кропивницький р-н, м. Знам'янка, пров. Станційний, 1	Кропивницький	5527,7
Чутянське Кропивницький р-н, с. Гутниця, вул. Лісна, 41	Кропивницький	938,1
	Олександрівський	3578
Всього по лісництву:		4516,1
Деріївське Олександрійський р-н, с. Куцеволівка вул. Центральна, буд. 112	Олександрійський	3318
Онуфріївське Олександрійський р-н, сmt. Онуфріївка вул. 116 Дивізії, буд. 101	Олександрійський	4817
	Олександрійський	1330,4
Всього по лісництву:		6147,4
Олександрійське м. Олександрія вул. Краснодонців, буд. 21	Олександрійський	311
	Кропивницький	1666
	м. Олександрія	1,6
Всього по лісництву:		5714
Глинське Олександрійський р-н, с. Калантаїв вул. Лісова, буд. 15	Олександрійський	6438,2
Золотарівське Олександрійський р-н, Садове товариство «Автомобіліст» вул. Центральна, буд. 256	Олександрійський	5563,9
Крилівське м. Світловодськ вул. Героїв Чорнобиля, буд. 37	Олександрійський	6296,5
	м. Світловодськ	382,7
Всього по лісництву:		6679,2
Всього по лісгоспу:		53093,1
в т. ч. за адмінрайонами		
Кропивницький		17320,4

Олександрівський	3578,0
Олександрійський	24,210,6
м. Олександрія	1,6
м. Світловодськ	382,7

Планово - картографічні матеріали території надлісництва додаються

Значення лісового господарства в економіці області розташування філії і охороні довкілля

Лісове господарство в економіці області розташування займає значне місце. Основні напрямки його розвитку спрямовані на забезпечення народного господарства деревиною, підвищення захисних функцій лісових насаджень, покращення рекреаційної характеристики і забезпечення населення продуктами побічного користування.

Мисливська фауна в лісах філії представлена такими видами: кабан, благородний олень, плямистий олень, козуля, заєць-русак, білка, лисиця, вовк, куниця, качки і інші.

Крім задоволення потреб народного господарства в деревині і продукції побічних лісових користувань, лісові насадження мають важливе природоохоронне і рекреаційне значення. Лісові насадження зменшують вплив негативних природних явищ регулюючи гідрологічний режим водоймищ і сприятливо впливають на мікроклімат району, виконують естетичні функції.

Діяльність філії базується на екологічно орієнтованих принципах лісового господарства та невиснажливого, безперервного і постійного лісокористування, а саме:

- збереження лісів високої природоохоронної цінності;
- збереження біотичного різноманіття;
- посилення водоохоронних, захисних, санітарно-гігієнічних, оздоровчих та інших корисних властивостей лісів;
- проведення рубок, які відповідають екології лісу та мінімізації негативного впливу на довкілля під час лісозаготівель;
- охорона лісів від пожеж, захист від хвороб та шкідників;

Безперервне, невиснажливе і раціональне використання лісових ресурсів передбачає планомірне задоволення потреб виробництва і населення в деревині та іншій лісовій продукції, розширене відтворення, поліпшення породного складу і якості лісів, підвищення їх продуктивності, збереження біологічного різноманіття.

У сукупності з іншими природними ресурсами лісові ресурси являють собою складову частину продуктивних сил країни безпосередньо беручи участь в

економічному розвитку, у забезпеченні соціальних потреб суспільства, виступають одночасно, як засіб виробництва, предмет і продукт праці.

Ліси є національним багатством країни і за своїм призначенням та місцем розташування виконують екологічні (водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні), естетичні, виховні та інші функції і підлягають державній охороні.

Усі види господарської діяльності ведуться згідно чинних нормативних актів. Вони направлені на підвищення якісного стану і продуктивності лісів, збереження і підвищення їх захисних властивостей. Негативного впливу на навколишнє середовище господарська діяльність не спричинила.

Ділянки лісового фонду не зазнають шкідливого впливу розташованих поблизу промислових і сільськогосподарських підприємств, а також надмірних рекреаційних навантажень і надмірної кількості диких тварин.

Незначної шкоди лісу завдають розвинута транспортна мережа автомобільних доріг, що спричиняє загазованість, запиленість повітря, забруднення шкідливими речовинами. На території діяльності надлісництва на даний час відсутні землі забруднені радіонуклідами та вибухонебезпечними предметами.

2. Цілі ведення господарства

Основні цілі і задачі ведення лісового господарства наступні:

- використання лісових ресурсів у відповідності до їх цільового призначення;
- використання лісових ресурсів повинно базуватись на принципах не виснажливості та безперервності і проводитись в обсягах, які не перевищують щорічного приросту деревини;
- ефективне використання лісових ресурсів на ринкових засадах;
- удосконалення економічно-фінансового стану надлісництва;
- забезпечення прибутковості ведення лісового господарства;
- нарощування ресурсного і екологічного потенціалу лісу;
- розроблення системи заходів щодо розширеного відтворення лісових ресурсів з орієнтацією на багатоцільове використання лісів;
- вирішення лісівничо-екологічних проблем в зоні діяльності лісгоспу;
- оптимізація структури надлісництва, збільшення лісистості території до науково обґрунтованого оптимального рівня;
- розробка та проведення комплексу заходів щодо охорони та захисту лісових ресурсів, які би унеможливили або сприяли зменшенню фактів незаконного вирубування деревини;
- розширення природно-заповідного фонду для збереження типових та унікальних природних комплексів та об'єктів рослинного і тваринного світу;
- здійснення системи заходів щодо сприяння розвитку підприємницької діяльності підприємницьких структур;

- впровадження сучасних організаційних форм господарювання, сприяння покращенню економічних показників діяльності надлісництва;
- зростання зайнятості, посилення соціальної захищеності та збільшення добробуту працівників лісгоспу;
- сприяння вирішенню соціальних, екологічних і економічних проблем місцевих громад;
- забезпечення широкого висвітлення лісгосподарських заходів у засобах масової інформації;
 - співпраця з науковими, екологічними та громадськими організаціями у формування лісової політики.

Рівень досягнення поставлених цілей і задач буде оцінюватись через кількісні результати. У даному випадку мова буде йти про очікувані економічні, соціальні та екологічні результати. Зрозуміло, що оцінка цих результатів не може претендувати на виняткову точність, але вона необхідна з погляду перспектив розвитку лісового господарства надлісництва

2.1 Стратегічні цілі

План лісоуправління (заходів) по веденню лісового господарства передбачає висвітлення довгострокових цілей ведення лісового господарства, основа із яких невиснажливе лісове господарювання із врахуванням соціальних, економічних та екологічних наслідків, тобто створення умов для розвитку діяльності надлісництва в рамках чинного законодавства.

Стратегічне планування проводиться під час складання 10-річних планів організації та розвитку лісового господарства лісовпорядною організацією ВО «Укрдержліспроект», а оперативне планування відбувається в рамках підготовки щорічних планів діяльності. Під час стратегічного планування здійснюється визначення та затвердження щорічної розрахункової лісосіки (максимально можливого обсягу заготівлі деревини в порядку рубок головного користування відповідно до принципів безперервного і постійного лісокористування), формування фонду лісорозведення, проектування рубок формування, а також розрахунок лімітів заготівлі продуктів і сировини при побічному користуванні.

Головною ціллю стратегічного планування являється ефективне господарювання, необхідність забезпечення сталого розвитку лісового господарства шляхом підвищення ефективності управління, багатоцільового використання лісових ресурсів, корисних властивостей лісу, соціальних гарантій працюючих та місцевого населення.

Господарська діяльність мусить спрямовуватись на поступове розширення, використання і відновлення лісових ресурсів, підвищення якісного складу і продуктивності лісів, а також посилення їх водорегулюючих, ґрунтозахисних, екологічних та рекреаційних функцій.

2.2 Оперативні плани

У філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» розробляється виробничо-фінансовий план з об'ємів по кожному надлісництву. Чорноліське надлісництво має визначені обсяги робіт з розбивкою по кварталах, які є частиною виробничо-фінансового плану по філії «Центральний лісовий офіс»

Виробничо-фінансовий план в залежності від стану насаджень та природно-кліматичних умов може змінюватися. У такому разі необхідно одразу вносити зміни у план.

Інженерно-технічний персонал при складанні виробничо-фінансового плану використовує матеріали лісовпорядкування та стежить за недопущенням перевищення рівня не виснажливості. В разі перевищення інженерно-технічний персонал повинен відреагувати на перевищення і залежно від кожного конкретного випадку оцінити необхідність прийняття будь-яких дій щодо усунення причин перевищення рівня невиснажливості, з тим, щоб вона не повторювалася або не виникала ще; вжити заходів щодо коригування та виправлення перевищення рівня невиснажливості шляхом зараховування об'ємів заготівлі у рахунок не використаного обсягу заготівлі попередніх років, або враховувати об'єми заготовленої деревини які перевищили рівень невиснажливості в плануванні обсягів заготівлі наступного року;

2.3 Шляхи досягнення

Головним джерелом фінансування запроектованих у виробничо-фінансовому плані лісогосподарських заходів є прибуток від реалізації заготовленої деревини. Для досягнення ефективнішого результату показників виконання запланованих заходів задля забезпечення вищих доходів у надлісництві необхідно приділити увагу підвищенню раціонального використання заготовленої деревини, збільшення відсотку виходу цінних сортиментів при розкряжовуванні деревини; пошуку нових ринків та споживачів, які зацікавлені споживати високоякісну деревину заготовлену у сертифікованому підприємстві; перехід культури виробництва наближеного до природнього, що в свою чергу не лише в результаті може підвищити екологічні властивості насадження, а і здешевити витрати на проведення лісогосподарських заходів не пов'язаних із процесами лісозаготівлі; інвестувати у розвиток переробки хмизу, хворосту та іншої неліквідної деревини задля випуску готової продукції або напівфабрикатів.

2.4 Залученість в місцеву економіку

2.4.1 Територія діяльності Чорноліського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України».

Район розташування надлісництва відноситься до числа

сільськогосподарських районів області, основним напрямком якого є вирощування зернових, овочевих, технічних культур і м'ясо-молочне скотарство.

Переробкою деревини займаються в незначних обсягах приватні цехи.

В районі розташування надлісництва також знаходиться ДП «Черкаське військове лісництво». Воно складається з шести урочищ, розташованих на території Черкаської (Черкаський та Уманський райони) і Кіровоградської (Знам'янський та Олександрівський райони) областей.

Лісистість адміністративних районів, на території яких розташований лісгосп складає:

Знам'янський район – 14,4%;

Олександрівський район – 17,4%;

Ліси на території районів розташовані окремими урочищами, різниця в площі яких дуже значна - від 0,83 га до масивів загальною площею більшою 7 тис. га (ур. Чорний Ліс).

Основна частина лісів знаходиться на північному заході зони діяльності господарства, де знаходяться найбільші лісові урочища – «Чутяно-Дмитрівська Дача» та «Чорний Ліс».

Лісове господарство в економіці району розташування займає значне місце. Основні напрямки його розвитку – підвищення продуктивності лісових земель, посилення санітарно-гігієнічних та оздоровчих функцій лісу, задоволення місцевих потреб в деревині і інших лісових ресурсах.

Випас худоби в лісовому фонді проводиться в дуже обмеженій кількості і практичного значення немає.

З побічних лісових користувань має місце сінокосіння, бджільництво, збір грибів, ягід, плодів і лікарської сировини місцевим населенням.

Мисливська фауна в лісах надлісництва представлена кабанами, козулями, зайцями, лисицями. Полювання носить любительський характер.

Крім задоволення потреб народного господарства в деревині і продукції побічних лісових користувань, лісові насадження мають важливе природоохоронне і рекреаційне значення.

У надлісництві застосовуються сучасні технології та досягнення лісівничої науки, а саме: вирощування садивного матеріалу в контрольованому середовищі, вирощування високомірного садивного матеріалу, впровадження створення біологічних стійких насаджень в осередках розміщення шкідників і хвороб лісу.

Найбільш важливим із соціально-економічних факторів лісгосподарської роботи є можливість поповнення місцевого бюджету і поліпшення загальної соціально-економічної ситуації в районі, забезпеченні сировиною галузь будівництва, зайнятості місцевого населення та працівників, а також забезпечення населення дровами паливними, що в умовах енергетичної кризи внаслідок війни Росії проти України є особливо важливим.

3. Характеристика лісових ресурсів

3.1 Розподіл площі за категоріями

Існуючий поділ лісів на категорії проведено відповідно постанови КМ України від 16.04.07р. № 733 «Порядок поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок», постанов КМ України від 30 січня 2019 р. № 55 «Про затвердження переліку автомобільних доріг загального користування державного значення» та затверджений наказом Державного агентства лісових ресурсів України № 70 від 29.10.2021 року за погодженням з Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів.

Існуючий поділ лісів на категорії філія Чорноліського надлісництва наведено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Існуючий поділ лісів на категорії Чорноліського надлісництва

Категорії лісів	Площа за даними лісовпорядкування	
	га	%
в межах колишнього ДП «Чорноліське лісове господарство»		
Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення – разом	13756,9	71,5
<i>в тому числі:</i>		
Пам'ятки природи	9,1	0,1
Заказники	3489,0	18,1
Ліси історико-культурного призначення	10065,5	52,3
Ліси наукового призначення, включаючи генетичні резервати	193,3	1,0
Рекреаційно-оздоровчі ліси - разом	533,7	2,8
<i>в тому числі:</i>		
Лісопаркова частина лісів зелених зон	409,5	2,1
Рекреаційно-оздоровчі ліси, поза межами зелених зон	124,2	0,7
Захисні ліси – разом	4941,8	25,7
<i>в тому числі:</i>		
Ліси протиерозійні	3184,6	16,6
Ліси уздовж смуг відведення залізниць	118,7	0,6
Байрачні ліси	1638,5	8,5
Всього по ДП «Чорноліське лісове господарство»:	19232,4	100
в межах колишнього ДП «Онуфріївське лісове господарство»		
Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення – разом	151,8	1,0
<i>в тому числі:</i>		
Заповідні лісові урочища	4,3	
Заказники	147,5	1,0
Рекреаційно-оздоровчі ліси - разом	3689,1	24,3
<i>в тому числі:</i>		
Ліси у межах населених пунктів	3,3	

Лісопаркова частина лісів зелених зон	674,0	4,4
Лісогосподарська частина лісів зелених зон	2401,1	15,9
Рекреаційно-оздоровчі ліси поза межами зелених зон	610,7	4,0
Захисні ліси – разом	11338,5	74,7
в тому числі:		
Ліси протиерозійні	7720,2	50,9
Барачні ліси	1433,8	9,4
Ліси уздовж берегів річок, навколо озер	1058,0	7,0
Інші захисні ліси	1126,5	7,4
Всього по ДП «Онуфріївське лісове господарство»:	15179,4	100
в межах колишнього ДП «Світловодське лісове господарство»		
Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення – разом	8462,6	45,3
в тому числі:		
Регіональні ландшафтні парки (заповідна зона)	5,2	-
Регіональні ландшафтні парки (зона регульованої рекреації)	643,4	3,5
Регіональні ландшафтні парки (зона стаціонарної рекреації)	240,1	1,3
Регіональні ландшафтні парки (господарська зона)	7573,9	40,5
Рекреаційно-оздоровчі ліси - разом	2744,9	14,7
в тому числі:		
Ліси у межах населених пунктів	382,7	2,0
Рекреаційно-оздоровчі ліси, поза межами зелених зон	325,2	1,8
Лісогосподарська частина лісів зелених зон	2037,0	10,9
Захисні ліси – разом	7473,8	40,0
в тому числі:		
Ліси протиерозійні	4239,5	22,7
Ліси уздовж смуг відведення автомобільних доріг	36,8	0,2
Ліси уздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ та ін.	127,4	0,7
Байрачні ліси	271,1	1,4
Інші захисні ліси	2799,0	15,0
Всього по ДП «Світловодське лісове господарство»:	18681,3	100

3.2 Особливості ландшафту

Згідно лісорослинного районування територія лісгоспу відноситься до лісорослинної зони Лісостепу і до лісогосподарського округу Дністровсько-Дніпровський лісостеповий і входить до складу Центрально-Подільського лісогосподарського району (Комплексное лесохозяйственное районирование Украины и Молдавии, 1981 г.).

Кіровоградська область розташована на Правобережжі України, в південній частині Придніпровської височини, у межиріччі Дніпра та Південного Бугу. Абсолютні відмітки Правобережжя доходять до 260 м. Для рельєфу характерна розгалужена, глибока овражна, балкова мережа, глибокі річкові долини. Абсолютні відмітки Лівобережжя доходять до ста п'яти метрів.

Територія Кіровоградської області належить до Східноєвропейської платформи, однієї з найбільших, відносно стійких ділянок континентальної земної кори. У геоструктурному відношенні територія області розміщена у центральній частині Українського кристалічного щита - Кіровоградського тектонічного блоку й Білоцерківсько-Одеського тектонічного блоку. Кристалічний фундамент утворений протерозойськими метаморфізованими породами: гранітами, гейсами, сланцями. Кристалічні породи, що його складають, відслонюються, тобто виходять на денну поверхню, лише в долинах річок та глибоких балках. Осадочний чохол потужністю від кількох до 150 м залягає на денудаційній поверхні фундаменту. На всій території в його будові беруть участь кайнозойські, лише на крайньому північному заході області - мезозойські відклади. Палеоген представлений пісками, бурим вугіллям, глинами, мергелями; неоген - піщано-глинистими відкладами полтавської (у північній і центральній частині області) і балтської (на південь і південний захід) частин. Повсюдно поширені нижньоантропогенові червоно-бурі глини. Антропогенові відклади на плато представлені лесами, в річкових долинах - давнім і сучасним алювієм.

Ландшафт – територія, що складається з природних або природних та антропогенних компонентів і комплексів, які взаємодіють між собою. Територія планованої діяльності включає: лісові і лісостепові височинно-рівнинні розчленовані, лісостепові височинні розчленовані та північностепові височинно-рівнинні ландшафти.

На території надлісництва відсутні особливі утворення у ландшафті та об'єкти, пов'язані з унікальністю геологічної будови місцевості, такі як: печери, відслонення та останці гірських порід, скелі та кручі на території рубок головного користування.

3.2 Економічні аспекти

Економічно життєздатне використання лісових ресурсів означає, що лісове господарство і лісокористування організовані й управляються таким чином, щоб бути прибутковими, при цьому не за рахунок виснаження лісових ресурсів і природних екосистем.

Згідно статті 71 Лісового Кодексу України «лімітом заготівлі деревини в порядку рубок головного користування є затверджена в установленому порядку розрахункова лісосіка. Заготівля деревини в порядку рубок головного користування в розмірах, що перевищують розрахункову лісосіку, забороняється».

Відповідно до статті 43 Лісового Кодексу України «розрахункова лісосіка – щорічна науково обґрунтована норма заготівлі деревини в порядку рубок головного користування, яка затверджується для кожного власника, постійного користувача лісів окремо за групами порід, виходячи з принципів безперервності та невиснажливості використання лісових ресурсів».

Для орієнтовного розрахунку розміру можливого економічного ефекту від лісогосподарської діяльності можна використати сортиментну структуру деревини в розрізі порід та класів якості.

[illegible]

3.3 Диверсифікація діяльності

Основні напрямки диверсифікації діяльності включають:

- 15

пов'язаних з лісами досягається шляхом розбудови типових рекреаційних пунктів та екологічних стежок.

- Сприяння розвитку відновлювальної енергетики – виробництво біопалива з деревини.
- Реалізація продукції побічного користування, а саме реалізація меду, новорічних ялин та гілок, ягід.
- Реалізація квіткової продукції, декоративного садивного матеріалу та сіянців лісових деревних та чагарникових порід.

4. Екологічні цінності

4.1 Виявлення та картування

План виявлення репрезентативних ділянок та ОЦЗ

№ п/п	Зміст роботи	Виконавці	Заходи щодо охорони
1	Робота із матеріалами лісовпорядкування на предмет можливого виявлення репрезентативних ділянок та ОЦЗ	ІТР, лісничі, помічники	Подальше обстеження на місцевості
2	Обстеження лісових масивів на предмет можливого виділення репрезентативних ділянок та ОЦЗ	ІТР, лісничі, зацікавлені сторони	В разі виявлення нанести на карту, лісгосподарські заходи не проводити
3	Проводити обстеження генетичних резерватів, природо-заповідного фонду, постійних лісонасіневих ділянок	ІТР, лісничі, зацікавлені сторони	На картах-схемах по лісництвах наносяться місця виявлення
4	Проводити консультації з мисливськими організаціями по виявленню територій які є ключовими місцями тимчасової концентрації тварин	Мисливствознавець, егері лісництв	На виявлених територіях не проводити лісгосподарські заходи в період тиші
5	Проводити консультації по лісових територіях, що містять рідкісні екосистеми під загрозою зникнення, або входять до складу таких екосистем за участю науковців	ІТР, лісничі, помічники, зацікавлені сторони	Вразі виявлення, лісгосподарські заходи не проводити
6	Проводити консультації з місцевими громадами по лісових територіях, що є визначальними для задоволення	Лісничі, майстри лісу	На картах-схемах по лісництвах наносяться

	основних потреб місцевого населення		виявленні місця, лісогосподарські заходи не проводити
7	Проводити консультації з місцевими громадами по лісових територіях, що є визначальними для традиційної культурної ідентичності місцевих громад.	Лісничі, майстри лісу	На картах-схемах по лісництвах наносяться виявленні місця, лісогосподарські заходи не проводити

Виявлені екологічні цінності мають наноситись на карти, які слугуватимуть при моніторингу стану таких цінностей та полегшення їхньої охорони.

4.2 Режим охорони

Для кожному ОЦЗ та репрезентативних ділянках проводиться Планування стратегій господарювання та заходів щодо підтримки та/або збагачення визначених ОЦЗ по надлісництво. В репрезентативних ділянках раз на рік проводиться моніторинг їх стану та розробляються заходи по їх збереженню, спеціальне використання лісових ресурсів не здійснюється.

5. Природоохоронні заходи

5.1 Збереження біорізноманіття

Згідно проведених досліджень відповідно до Методики №161 «Щодо визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів» ділянок пралісів та квазіпралісів не виявлено.

Дослідження лісового фонду проводилися впродовж вегетаційних періодів 2022-2023 рр. доктором сільськогосподарських наук - Нейком Ігорем Степановичем. Програмою досліджень було передбачено: аналіз списків рослин та тварин, які є рідкісними і які підлягають охороні та збереженню відповідно до списку Червоної книги України та видів із додатків 1, 2 і 3 до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування у Європі (Бернської Конвенції) та з додатку 1 Резолюції №6 (1998) даної Конвенції, з інших міжнародних договорів, ратифікованих Україною; аналіз матеріалів лісовпорядкування; ідентифікацію рідкісних та зникаючих видів рослин та тварин, які включені до вище зазначених списків у польових умовах; оцінювання рослинних угруповань, які занесені до Зеленої книги України; характеристики природних біотопів, які підлягають збереженню, або можуть бути віднесених до таких згідно типів оселищ з додатку 1 Резолюції 4 (1998) до Бернської Конвенції; оцінювання та виявлення середовищ існування, які є важливими для розмноження і міграцій у тварин; виявлення дерев, що мають виняткове значення для

збереження біорізноманіття, у першу чергу, для вразливих груп тварин а також дуплястих і найстаріших дерев, насінників і плюсові дерев; характеристику насаджень віком понад 120 років, які можуть бути віднесені до особливо цінних лісових насаджень в умовах надлісництва.

Під час проведення польових робіт обстежено ділянки лісового фонду де здійснена планована діяльність. Види флори та фауни вивчали шляхом проведення як камеральних робіт (аналіз матеріалів лісовпорядкування) так і безпосереднього виконання польових робіт. Польові дослідження включали обстеження насаджень за маршрутами, які передбачали охоплення ділянок планованої діяльності.

В межах лісового фонду виявлено значне різноманіття типів лісорослинних умов та типів лісу.

Найбільш поширеним типом лісу є свіжа грабова діброва. Свіжа грабова діброва (D2-гД) поширена по всій лісовій зоні, за винятком східної частини Придеснянського району; займає Придніпровські райони Лісостепу. Геоморфологія: підвищені місцеположення, плоскі верхні частини вододілів, схили. Ґрунти: в Поліссі - дерново-підзолисті суглинкові на лесах або на морені, на Волино-Придністров'ї - сірі лісові на лесовидних суглинках, інколи чорноземи опідзолені, рендзини. Деревостан: у першому ярусі дуб звичайний з домішкою ясена звичайного, в'яза шорсткого (ільма), берези повислої, осики, явора, береста, черешні (останні дві породи і ясен переважно на Поділлі); у другому - граб, липа, клени гостролистий і польовий, груша, яблуня. В Придністров'ї, Опіллі та Західному Поділлі як домішка бере участь дуб скельний. Бонітет II або I (останній частіше на Поділлі).

Планована діяльність надлісництва ґрунтується на чинному законодавстві України із дотриманням лісогосподарських, а також природоохоронних як національних, так і міжнародних нормативно-правових актів. Очікується, що вплив планованої діяльності на навколишнє середовище, включаючи видове різноманіття біоти та екосистемного різноманіття коливатиметься в межах від нейтрального до суттєвого (присутність людей та обладнання на технологічних майданчиках).

Діяльність матиме помірний і різно виражений (від значного позитивного до помірного негативного) вплив на біоту. Значний позитивний вплив планована діяльність матиме на розповсюдження лучних видів рослин, антофільні й хорто- і тамнобіонтні види безхребетних, для яких сформується дуже сприятливі умови існування на зрубках, в екотонах і квартальних просіках. Короточасний помірний позитивний ефект планована діяльність матиме на частину ксилобіонтної біоти, яка пов'язана із мертвою деревиною на зрубках. Короточасний помірний негативний вплив очікується на лісові трав'янисті рослини, герпетобіонтних безхребетних і ксилобіонтних безхребетних зв'язаних зі стоячою мертвою деревиною, що пов'язано із втратою оселища існування. Також значний негативний вплив буде на

куліси лісу, які внаслідок суцільних рубок будуть піддані раптовому освітленню сонцем, де можуть проявлятися такі негативні явища, як сонячні опіки стовбурів, висихання дерев і поширення стовбурових шкідників і грибних паразитів. Для пом'якшення негативних впливів рекомендується залишати на зрубках значні обсяги мертвої деревини, зокрема стоячої, включаючи дуплаві дерева і всохлі злами (стремпи) дерев.

Очікується, що планована діяльність не матиме суттєвого впливу на види ЧКУ в межах Чорноліського надлісництва оскільки більшість з них виявлені у неексплуатаційних лісах. У місцях виявлення видів ЧКУ в межах надлісництва рекомендується не проєктувати суцільних рубок головного користування. Окрім того, рекомендується проводити ретельний моніторинг видів ЧКУ на території господарської діяльності в наступні роки, а для підвищення обізнаності працівників – провести низку семінарів з ідентифікації видів ЧКУ у польових умовах.

Одним із заходів щодо збереження ключових біотопів є необхідність розробки карти з узагальненою інформацією про всі об'єкти, які потребують охорони, спостереженню та моніторингу.

5.2 Охорона раритетних видів

За результатами польових досліджень та аналізом матеріалів лісовпорядкування (таксаційні описи, плани лісонасаджень) встановлено, що найбільш розповсюдженими рослинним угрупованням, яке віднесено до Зеленої книги України є: група асоціацій дубових лісів із дуба звичайного ліщинових (*Querceta (roboris) corylosa*), група асоціацій змішаних дубових лісів із дуба звичайного медвежо-цибулевого (*Mixeto-Quercetum (roboris) alliosum*) та група асоціацій дубових лісів із дуба звичайного татарськокленових (*Querceta (roboris) acerosa (tatarici)*).

Група асоціацій дубових лісів із дуба звичайного ліщинових (*Querceta (roboris) corylosa*) представлені типовими ділянками старовікових лісів із переважанням у травостої неморальних широкоареальних (*Carex pilosa*, *Aegopodium podagraria*, *Convallaria majalis*, *Stellaria holostea*, *Asarum europaeum*, *Dryopteris filix-mas*), звичайних бореальних (*Oxalis acetosella*, *Maianthemum bifolium*) а також тих, які знаходяться на південній межі ареалу, а також рідкісних субсередземноморських (*Carex brevicollis*, *Lithospermum purpureo-caeruleum*) видів. Синтаксономічний склад: *Quercetum coryloso-oxalidosum*, *Q. coryloso-maianthemum*, *Q. coryloso-athyriosum*, *Q. coryloso-convallariosum*, *Q. coryloso-stellariosum*, *Q. coryloso-asarosum*, *Q. coryloso-galeobdolosum*, *Q. coryloso-caricosum (pilosae)*, *Q. coryloso-asperulosum*, *Q. coryloso-aegopodiosum*, *Q. coryloso-caricosum (brevicollis)*, *Q. coryloso-lithospermum*. Поширення: Богданівське лісництво, кв. 71, вид. 1, кв. 62, вид. 16, кв. 62, вид. 3, кв. 62, вид. 1.

Група асоціацій змішаних дубових лісів із дуба звичайного медвежо-цибулевого предста- влена переважно старовіковими дубовими деревостанами.

Синтаксономічний ряд: *Tilieto-Quercetum alliosum (ursini)*, *Carpineto-Quercetum alliosum (ursine)*, *Fraxineto-Tilieto-Quercetum alliosum (ursine)*, *Fraxineto-Quercetum alliosum (ursine)*, *Tilieto-Carpineto-Quercetum alliosum (ursine)*. Поширення: Богданівське лісництво, кв. 10, вид. 5, кв. 27, кв. 31, вид. 1, кв. 32, вид. 1, кв. 37, кв. 41, вид. 2, кв. 45, кв. 49, вид. 7, кв. 52, вид. 12, кв. 53, кв. 57, вид. 7, кв. 61, вид. 1, кв. 62, кв. 71, кв. 73, вид. 1, кв. 73, вид. 5, кв. 74, вид. 6, кв. 91, вид. 5.; Знам'янське, кв. 18, 19, 56, 61, 80, 85; Чутянське лісництво, кв. 24, 25, вид. 1, кв. 25, вид. 2, кв. 25, вид. 3, кв. 33, вид. 6, кв. 40, кв. 43.

Група асоціацій дубових лісів із дуба звичайного татарськокленових (*Querceta (roboris) acerosa (tatarici)*). Синтаксономічний ряд: *Quercetum aceroso (tatarici) – aegopodiosum*, *Q. aceroso (tatarici)*, *Q. aceroso (tatarici)-convallariosum*, *Q. aceroso (tatarici)-caricosum (pitosa)*, *Q. aceroso (tatarici)-cariosum (montanae)*, *Q. aceroso (tatarici)-melicosum (pictae)*, *Q. aceroso (tatarici)-caricosum (rhizinae)*, *Q. aceroso (tatarici)-caricosum (michalii)*, *Q. aceroso (tatarici)-lithospermum*. Поширення: Богданівське лісництво кв. 27, кв.37, кв.45, вид. 2, кв.52, вид. 12, кв.53, кв.61, вид. 1, кв.62, кв.63, вид. 9, кв.71, кв.73, вид. 1, кв.87, кв.89, вид. 3, кв.90, кв.93, вид. 6, кв.96, вид. 3, кв.105, вид. 2 (таблиця 3.12).

Таблиця 3.17 – Рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України в умовах Чорноліського надлісництва філія "Центральний лісовий офіс"

Синтаксон	Латинська назва	Синтаксономічний склад	Лісництво, квартал, виділ
Група асоціацій дубових лісів із дуба звичайного ліщинових	<i>Querceta (roboris) corylosa</i>	<i>Quercetum coryloso-oxalidosum</i> , <i>Q. coryloso-maianthemosum</i> , <i>Q. coryloso-athyriosum</i> , <i>Q. coryloso-convallariosum</i> , <i>Q. coryloso-stellariosum</i> , <i>Q. coryloso-asarosum</i> , <i>Q. coryloso-galeobdolosum</i> , <i>Q. coryloso-caricosum (pilosa)</i> , <i>Q. coryloso-asperulosum</i> , <i>Q. coryloso-aegopodiosum</i> , <i>Q. coryloso-caricosum (brevicollis)</i> , <i>Q. coryloso-lithospermum</i>	Богданівське лісництво, кв. 71, вид. 1, кв. 62, вид. 16, кв. 62, вид. 3, кв. 62, вид. 1.
Група асоціацій змішаних дубових лісів із дуба звичайного медвежоцибулевого	<i>Mixeto-Quercetum (roboris) alliosum</i>	<i>Tilieto-Quercetum alliosum (ursini)</i> , <i>Carpineto-Quercetum alliosum (ursine)</i> , <i>Fraxineto-Tilieto-Quercetum alliosum (ursine)</i> , <i>Fraxineto-Quercetum alliosum (ursine)</i> , <i>Tilieto-Carpineto-Quercetum alliosum (ursine)</i>	Богданівське лісництво, кв. 10, вид. 5, кв. 27, кв. 31, вид. 1, кв. 32, вид. 1, кв. 37, кв. 41, вид. 2, кв. 45, кв. 49, вид. 7, кв. 52, вид. 12, кв. 53, кв. 57, вид. 7, кв. 61, вид. 1, кв.

			62, кв. 71, кв. 73, вид. 1, кв. 73, вид. 5, кв. 74, вид. 6, кв. 91, вид. 5. Знам'янське, кв. 18, 19, 56, 61, 80, 85. Чутянське лісництво, кв. 24, 25, вид. 1, кв. 25, вид. 2, кв. 25, вид. 3, кв. 33, вид. 6, кв. 40, кв. 43.
Група асоціацій дубових лісів із дуба звичайного татарськокленових	<i>Querceta (roboris) acerosa (tatarici)</i>	<i>Quercetum aceroso (tatarici) – aegopodiosum. Q. aceroso (tatarici), Q. aceroso (tatarici)-convallariosum, Q. aceroso (tatarici)-caricosum (pitosae), Q. aceroso (tatarici)-cariosum (montanae), Q. aceroso (tatarici)-melicosum (pictae), Q. aceroso (tatarici)-caricosum (rhizinae), Q. aceroso (tatarici)-caricosum (michalii), Q. aceroso (tatarici)-lithosperum</i>	Богданівське лісництво кв. 27, кв.37, кв.45, вид. 2, кв.52, вид. 12, кв.53, кв.61, вид. 1, кв.62, кв.63, вид. 9, кв.71, кв.73, вид. 1, кв.87, кв.89, вид. 3, кв.90, кв.93, вид. 6, кв.96, вид. 3, кв.105, вид. 2.

За результатами польових досліджень та аналізом матеріалів лісовпорядкування (таксаційні описи, плани лісонасаджень) встановлено, що найбільш розповсюдженими рослинним угрупованням, яке віднесено до Зеленої книги України є: група асоціацій дубових лісів із дуба звичайного ліщинових (*Querceta (roboris) corylosa*), група асоціацій змішаних дубових лісів із дуба звичайного медвежо-цибулевого (*Mixeto-Quercetum (roboris) alliosum*) та група асоціацій дубових лісів із дуба звичайного татарськокленових (*Querceta (roboris) acerosa (tatarici)*).

Зазначені групи асоціацій локалізовані поза межами ділянок планованої діяльності.

Види флори у межах філії «Чорноліське лісове господарство» ДП «Ліси України», які підлягають охороні та збереженню відповідно до списку Червоної книги України, видів із додатків 1, 2 і 3 до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування у Європі (Бернської Конвенції) та з додатку 1 Резолюції №6 (1998) даної Конвенції

У польових дослідженнях використано списки рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин, які занесені до Червоної книги України та міжнародних угод (Берн, Бонн, CITES та ін., Європейського Червоного списку, Червоного списку МСОП, підписаних Україною конвенцій, списків регіональних рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин), а також до переліку рослинних угруповань, зазначених у Зеленій книзі України. Інформація щодо основних видів флори, занесених до списку Червоної книги України, які ідентифіковані

у межах лісового фонду надлісництва наведені у таблиці 3.17.

Таблиця 3.17 – Перелік рідкісних і зникаючих види флори занесених до Червоної книги України, до списку додатків Бернської Конвенції та регіонально рідкісних видів, ідентифікованих у межах лісового фонду філії «Чорноліське лісове господарство» ДП «Ліси України»

№	Назва		Кв.	Вид.	Охоронна зона
	українська	латинська			
Богданівське лісництво					
1	Бруслина карликова	<i>Euonymus nana</i> M. Bieb.			Кущ та територія навколо нього шириною 50 м; у ви- падку групи кущів - виділ
2	Бруслина карликова	<i>Euonymus nana</i> M. Bieb.			Кущ та територія навколо нього шириною 50 м; у ви- падку групи кущів - виділ
3	Бруслина карликова	<i>Euonymus nana</i> M. Bieb.			Кущ та територія навколо нього шириною 50 м; у ви- падку групи кущів - виділ
4	Астрагал шерстист.	<i>Astragalus dasyanthus</i>			-
5	Любка дволиста	<i>Platanthera bifolia</i> L.			-
6	Любка дволиста	<i>Platanthera bifolia</i> L.			-
7	Любка дволиста	<i>Platanthera bifolia</i> L.			-
8	Цибуля ведмежа	<i>Allium ursinum</i> L.	10	5	-
9	Тюльпан дібровний	<i>Tulipa quercetorum</i>			-
10	Тюльпан двоквітковий	<i>Tulipa biflora</i>	90	усі	-

За результатами польових досліджень у межах лісового фонду надлісництва зустрічаються види флори, які занесені до Червоної книги України. Зокрема, це такі види як: бруслина карликова (*Euonymus nana* M. Bieb.), астрагал шерстистоквітковий (*Astragalus dasyanthus*), цибуля ведмежа (*Allium ursinum*), тюльпан дібровний (*Tulipa quercetorum*), тюльпан двоквітковий (*Tulipa biflora*), любка дволиста (*Platanthera bifolia*).

Природні оселища (біотопи), що підлягають збереженню- тити оселищ з додатку IРезолюції 4 (1998) до Бернської Конвенції (далі – природні оселища (біотопи) Бернської Конвенції)

У відповідності до розробок міжнародної наукової робочої групи прийнято наступні додаткові критерії для типів лісів: ліси аборигенних видів; ліси із високим ступенем природності; ліси високих дерев та високі ліси; наявність старих та мертвих дерев; ліси, що мають велику площу; ліси, що мають збалансоване управління протягом тривалого періоду.

У межах лісового фонду виділено природні оселища (біотопи), що підлягають

збереженню, або можуть бути включені до таких згідно класифікації (додаток 1 Резолюції 4 (1998) до Бернської Конвенції) (таблиця 3.8).

Таблиця 3.18 – Природні оселища (біотопи), що підлягають збереженню, або можуть бути включені до таких згідно класифікації (додаток 1 Резолюції 4 (1998) до Бернської Конвенції в умовах філії «Чорноліське лісове господарство» ДП «Ліси України»

Код і назви типів оселищ	Код і назви підтипів оселищ	Рослинні угруповання	Додаток I Оселищної Директиви ЄС	Пов'язані типи оселищ	Локалізація, лісництво, кварта л, виділ
G1.1 Прирічкові та галерейні ліси із домінуванням <i>Alnus</i> , <i>Betula</i> , <i>Populus</i> чи <i>Salix</i>	G1.11 Прирічкові вербові ліси	<i>Salicetea purpureae</i> , <i>Salicion albae</i>	91E0 Заплавні ліси з <i>Alnus glutinosa</i> та <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>). 92A0 Галерейні ліси з <i>Salix alba</i> та <i>Populus alba</i> .	Європейські тип и лісів: 12. 1 Прибережні ліси.	Онуфріївське лісництво, кв. 5; Деріївське лісництво, кв. 27, 29, 35, Золотарівське лісництво, кв. 53, 54, 57
G1.A Мезо- та евтрофні <i>Quercus</i> , <i>Carpinus</i> , <i>Fraxinus</i> , <i>Acer</i> , <i>Tilia</i> , <i>Ulmus</i> та споріднені ліси	G1.A1 Дубово-ясеневі грабові ліси на евтрофних мезотрофних ґр.	<i>Carpinion betuli</i>	G1.A161 = 9170 Дубово-грабові ліси <i>Galio-Carpinetum</i> . G1.A1B, G1.A166, G1.A167 = 91G0 Паннонські ліси з <i>Quercus petraea</i> і <i>Carpinus betulus</i> .		Богданівське лісництво, кв. 10, вид. 5, кв. 27, кв. 31, вид. 1, кв. 32, вид. 1, кв. 37, кв. 41, вид. 2, кв. 45, кв. 49, вид. 7, кв. 52, вид. 12, кв. 53, кв. 57, вид. 7, кв. 61, вид. 1, кв. 62, кв. 71, кв. 73, вид. 1, кв. 73, вид. 5, кв. 74, вид. 6, кв. 91, вид. 5. Знам'янське, кв. 18, 19, 56, 61, 80, 85. Чутянське лісництво, кв. 24, 25, вид. 1, кв. 25, вид. 2, кв. 25, вид. 3, кв. 33, вид. 6, кв. 40, кв. 43.

У межах лісового фонду виявлено наступні типи оселищ: G1.1 Прирічкові та галерейні ліси із домінуванням *Alnus*, *Betula*, *Populus* чи *Salix* (рослинні угруповання *Salicetea purpureae*, *Salicion albae*) (Онуфріївське лісництво, кв. 5; Деріївське лісництво, кв. 27, 29, 35, Золотарівське лісництво, кв. 53, 54, 57) та G1.A Мезо- та евтрофні *Quercus*, *Carpinus*, *Fraxinus*, *Acer*, *Tilia*, *Ulmus* та споріднені ліси (рослинні угруповання *Carpinion betuli*) (Богданівське лісництво, кв. 10, вид. 5, кв. 27, кв. 31, вид. 1, кв. 32, вид. 1, кв. 37, кв. 41, вид. 2, кв. 45, кв. 49, вид. 7, кв. 52, вид. 12, кв. 53, кв. 57, вид. 7, кв. 61, вид. 1, кв. 62, кв. 71, кв. 73, вид. 1, кв. 73, вид. 5, кв. 74, вид. 6, кв. 91, вид. 5.; Знам'янське, кв. 18, 19, 56, 61, 80, 85. Чутянське лісництво, кв. 24, 25, вид. 1, кв. 25, вид. 2, кв. 25, вид. 3, кв. 33, вид. 6, кв. 40, кв. 43.). Зазначені ділянки локалізовані поза межами планованої діяльності.

Види фауни у межах філії «Чорноліське лісове господарство» ДП «Ліси України», які підлягають охороні та збереженню відповідно до списку Червоної книги України, видів із додатків 1, 2 і 3 до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування у Європі (Бернської Конвенції) та з додатку 1 Резолюції №6 (1998) даної Конвенції

За результатами проведеного обстеження території лісового фонду надлісництва виявлені окремі рідкісні і зникаючі види фауни, включені до Червоної книги України (Європейського Червоного списку, Червоного списку МСОП, підписаних Україною конвенцій, списків регіональних рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин). Перелік ідентифікованих видів фауни наведений в таблиці 3.18.

Ідентифіковано наступні види фауни: із класу комах (Insecta): жук-олень (*Lucanus cervus cervus*), вусач великий дубовий (*Cerambyx cergo*); із класу птахів (Aves): орел змієїд (*Circus gallicus*), орел карлик (*Hieraaetus pennatus*). Планована діяльність не буде проводитися на ділянках, де виявлено рідкісні та зникаючі види флори і фауни. У охоронних зонах зазначених видів планована діяльність буде обмежена.

За результатами проведеного повидільного аналізу, ділянки планованої діяльності не розташовані у зонах локалізації рідкісних та зникаючих видів фауни.

Екологічна мережа

Екологічна мережа – єдина територіальна система, яка створюється з метою поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, підвищення природно-ресурсного потенціалу території України, збереження ландшафтного та біологічного різноманіття, місць оселення та зростання цінних видів тваринного і рослинного світу, генетичного фонду, а також інших територій, які мають особливу цінність для охорони навколишнього природного середовища і відповідно до законів та міжнародних зобов'язань України підлягають особливій охороні.

Екологічна мережа Кіровоградської області сформована у контексті

національної екологічної мережі та включає національні природні ядра, регіональні центри біорізноманіття, регіональні екокоридори, національні субмеридіональні екокоридори, національні субширотні екокоридори, буферні зони та зони потенційної ренатуралізації.

З 2000 року в області реалізується розрахована до 2015 року Загальнодержавна програма формування національної екомережі, природний каркас якої утворюють природно – заповідні території.

Станом на 01.01.2015 року оптимізований природно-заповідний фонд (далі ПЗФ) області складається з 221 заповідних об'єктів загальною площею 100,3 тис. га, серед них 26 – загальнодержавного (5,9 тис.га) та 195 місцевого значення (94,4 тис.га). Показник заповідності становить 4,03 % від загальної площі території області. Зважаючи на високий ступінь техногенної трансформації природних ландшафтів, на досліджуваній території кількісно переважають заповідні об'єкти площею від 25,1 до 100,0 га (37,8 % від загальної кількості), до 10,0 га (32,8%), від 10,0 до 25,0 га (18,4 %). Крупних об'єктів – площею понад 500 га тільки 6.

Пріоритетами природоохоронної діяльності в Кіровоградській області на сьогодні є оптимізація мережі природно-заповідного фонду, підвищення категорійного складу та статусу заповідних територій. На даний час проектування більшості регіональних і локальних екомереж характеризується початковим етапом формування і потребує розвитку. Базовими елементами екомережі є ключові території, які складаються з природних ядер, буферних зон, екокоридорів, відновлюваних територій й території природного розвитку, які у своїй неперервній єдності об'єднують ділянки природних ландшафтів у територіально цілісну систему.

Регіональні центри біорізноманіття (39 одиниць), які локалізовані у межах лісового фонду, або примикають до територій філії «Чорноліське лісове господарство» ДП «Ліси України»: 35 – Юхимівський, 36 – Іванківський, 37 - Диківський, 38 - Пантазіївський, 39 - Глинський, 40 -Подорожнівський, 41 - Микільський, 42 - Озерський, 43 – Василівсько-Омельницький, 44 - Вишнівцівський, 45 - Зибківський, 46 - Попівський, 47 - Куцеволівський, 48 - Новопразький, 49 -Новопилипівський, 50 - Олександрівський, 51 – Лікарівський, 52 - Ізмайлівський, 53 -Пролетарський, 54 - Новомогильний, 55 - Балахівський, 58 - Богданівський, 59 - Ганнівський, 60– Білопільський, 61 - Новгородківський, 62 - Митрофанівський, 63 – Інгуло-Кам'янський, 64 - Варварівський, 65 – Весело-Боковеньківський.

Планована діяльність не буде здійснюватися на більшості об'єктів, які входять до екологічної мережі та одночасно є об'єктами природно-заповідного фонду, або ж буде обмежена та здійснюватися згідно вимог чинного законодавства.

Природно-заповідний фонд

У межах надлісництва розташовані наступні об'єкти природо-заповідного фонду:

Таблиця 3.19 – Об'єкти природно-заповідного фонду на території Філії «Чорноліське лісове господарство»

Найменування об'єктів природно-заповідного фонду і підстави для їх виділення	За даними охоронних зобов'язань		За даними лісовпорядкування		Примітки (причини змін площі чи літерації)
	площа, га	місцезнаходж.	площа, га	місцезнаходж.	
Заповідні лісові урочища місцевого значення					
«Житлове» Розпорядження представника Президента України в Кіровоградській області від 1.07.1992 р.№ 55	8,9 в межах лігоспу 4,3	між с. Зибкове та с. Мар'ївка Онуфріївського району	4,3	Онуфріївське лісництво кв. 25 вид. 18, 19	4,6 га на території Зибківської сільської ради, Онуфріївського району

«Барвінкова і тюльпанова гора» Рішення Кіровоградського облвиконкому №325 від 21.09.1987 р.	5,2	Золотарівське лісництво кв. 34 вид. 10	5,2	Золотарівське лісництво кв. 34 вид. 10	-
Заказники					
«Велика стінка» Лісовий заказник загальнодержавного значення Указ Президента України від 10.12.1994 р. № 750/94	43,5	Онуфріївське лісництво кв. 144 вид. 6	43,5	Онуфріївське лісництво кв. 144 вид. 6	-
«Бузове» Ботанічний заказник загальнодержавн. значення Указ Президента України від 10.12.1994 р. № 750/94	50,7 в межах лігоспу 29,0	Онуфріївський район с. Попівка Онуфріївське лісництво кв. 125 вид. 1-4	29,0	Онуфріївське лісництво кв. 125 вид. 1-4	21,7 га на території Попівської сільської ради Онуфріївського району
Найменування об'єктів природно-заповідного фонду і підстави для їх виділення	За даними охоронних зобов'язань		За даними лісовпорядкування		Примітки (причини змін площі чи літерації)
	площа, га	місцезнаходж.	площа, га	місцезнаходж.	
«Суховершок» Ландшафтний заказник місцевого значення Рішення обласної ради від 19.02.1993 р. № 187	40,0	Онуфріївський район на південь від с. Камбурлівка Онуфріївське лісництво кв. 140 вид. 3-8	40,0	Онуфріївське лісництво кв. 140 вид. 3-10	В межах території об'єкту організовані виділа відповідно до вимог «Інструкції з впорядкування лісового фонду України» 2006 р.
«Майгорове» Ландшафтний заказник місцевого значення Рішення обласної ради від 26.08.1994 р. № 13	35,0	Онуфріївське лісництво кв. 115 вид. 1-5,13	35,0	Онуфріївське лісництво кв. 115 вид. 1-10	В межах території об'єкту організовані виділа відповідно до вимог «Інструкції з впорядкування лісового фонду України» 2006 р.
«Чорноліський» Постанова РМ УРСР від 11 вересня 1980 року №524 заказник загальнодержавного значення	3489,0	Богданівське лісництво кв. 1-118	3489,0	Богданівське лісництво кв. 1-118	-
Регіональні ландшафтні парки					
«Світловодський» Рішення Кіровоград-	61227,35	Світловодський район	61227,35	Світловодськ. район	Включення в склад лігоспу но-

ської обласної ради №89 від 18.02.2011 р.	8239,7	В межах лісгоспу	8462,6	В межах лісгоспу	вих земельних ділянок в межах території РЛП та отримання на них правовстановлюючих документів на право постійного користування
	4315,0	в т.ч.: Глинське лісництво кв. 1-61	4424,2	в т.ч.: Глинське лісництво кв. 1-61	
	3924,7	Золотарівське лісництво кв. 1-57	4038,4	Золотарівське лісництво кв. 1-57	
Пам'ятки природи загальнодержавного значення (гідрологічні)					
«Болото «Чорний ліс» Розпорядження РМ УРСР від 14 жовтня 1975 року №780-р	2,0	Богданівське лісництво кв. 62, д.1	2,0	Богданівське лісництво кв. 62, д.1	
Пам'ятки природи загальнодержавного значення (комплексні)					
«Витоки ріки Інгулець» Указ Президента України від 20 серпня 1996 року №715/96	7,1	Богданівське лісництво кв. 145, д. 1-3	7,1	Богданівське лісництво кв. 145, д. 1-3	

Примітка: Заповідне урочище місцевого значення «Барвінкова і тюльпанова гора» входить в територію регіонального ландшафтного парку «Світловодський».

Примітка: розходження площі ландшафтного заказника загальнодержавного значення «Чорноліський» з охоронним зобов'язанням становить 2,0 га, у зв'язку з виділенням на його території гідрологічної пам'ятки природи «Болото «Чорний ліс».

Більшість ділянок планованої діяльності знаходяться на значній віддалі від об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ). Поряд із цим, на ділянках планованої діяльності слід проводити у відповідності до Закону України «Про природно-заповідний фонд» та врахуванням чинних Розпоряджень, Настанов та Рекомендацій.

Згідно проведених досліджень території, що охороняються згідно з Конвенцією водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарською Конвенцією) у межах лісового фонду відсутні (<http://pzf.menr.gov.ua>). Біосферні резервати ЮНЕСКО у межах лісового фонду філії «Чорноліське лісове господарство» створені не були (<https://whc.unesco.org/>).

Смарагдова мережа

Смарагдова мережа України (англ. Emerald network) – українська частина Смарагдової мережі Європи. Метою створення Смарагдової мережі Європи є збереження природної фауни, флори та оселищ. Вона була ініційована та координується Бернською конвенцією (1979). Смарагдова мережа має переважно ті самі основи формування, що й NATURA 2000, але діє за межами Європейського Союзу, розвиваючи загальноєвропейський підхід щодо охорони типів природних оселищ.

Окремі лісові масиви філії «Чорноліське лісове господарство» ДП «Ліси України» межують, або є складовою частиною об'єкту Смарагдової мережі;

Kremenchutske Reservoir (SiteCode: UA0000110), Znamianskyi Chornyi Lis (SiteCode: UA0000255), Kremenchutski Plavni Regional Landscape Park (SiteCode: UA0000087), Dniprodzerzhynske Reservoir (SiteCode: UA0000135) (рис- сунок 3.4).

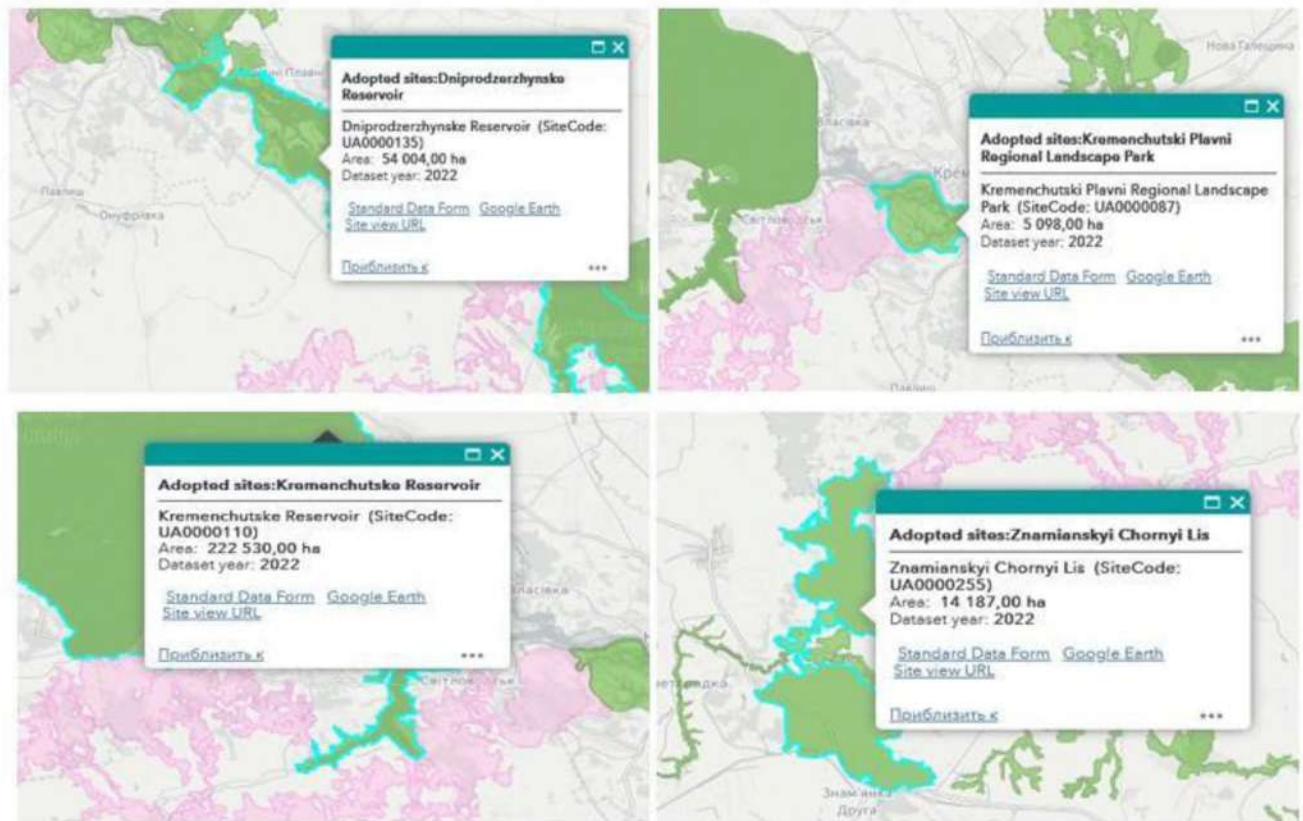

Рисунок 3.4 – Об’єкти Смарагдової мережі

Таблиця 3.20 – Території виділені для включення до Смарагдової мережі у межах лісового фонду філії Чорноліське лісове господарство ДП «Ліси України»

Назва лісництва	Перелік кварталів,	Площа, га	Код об’єкта
Богданівське	1-10, 11 (вид.2-4,7-11), 12-75, 78-85, 87-102, 103(вид.1-4,6-13), 104 (вид.4,8) 105-112, 113 (вид.1-7), 114 (вид.1-5,7,14-16), 115 (вид.1-6), 116-118	3353,3	UA0000255
Дмитрівське	8-14, 20-30, 40 (вид.1-10), 41-45, 61 (вид.3-7), 62 (вид.1-11,16), 63, 64 (вид.6-9,11-12), 68, 71 (вид. 6-7)	2159,7	UA0000255
Знам’янське	1-27, 28 (вид.1-10), 29-89, 90 (вид. 1-71), 91 (вид. 1-11), 92-103, 104 (вид. 1-6), 110, 113 (вид. 2, 3)	3390,4	UA0000255
Чутянське	1-15, 16 (вид. 2-5), 17-34, 35 (вид. 1-8, 10-13), 36-41, 42 (вид. 1-10, 13-18, 23-26), 43-45, 46 (вид. 1-21, 23), 47, 48 (вид. 1, 2, 5-18), 49-51, 52 (вид. 1-5, 8, 19), 53-60, 61 (вид. 2-7), 62-72, 73 (вид. 1-10, 12-16), 76, 77, 78 (вид. 3-14), 79	4159,0	UA0000255
Глинське	кв. 1-5; кв. 6 (вид. 1-32); кв. 10 (вид. 1-26, 29-34, 36; 37)	578,5	UA0000255
Золотарівське	кв. 1-5; кв. 6 вид.1-9, 11-15; кв. 7-13; кв. 16-19; кв. 21 вид.23, 24, 32; кв. 29, 30, 32; кв. 33 вид. 1-10;16-18; кв. 48 вид. 1-41, 44-56; кв. 52 вид. 19, 20, 22-28; кв. 53, 54, 57; кв. 58 вид. 1-10; 14-16	1735	UA0000110

Крилівське	51(вид. 1-12, 14-23, 29, 30), 53 (вид. 1-18, 20-31), 54, 55 (вид. 2-47), 57 (вид. 1-63, 66, 68), 69, 77 (вид. 1-22, 27-30, 58)	41,4	UA0000110 UA0000087
Деріївське	кв. 3 вид. 26-32; кв. 11-13; кв. 17 вид. 4; кв. 18 вид. 1-5, 9-13, 15, 16; кв. 27-33; кв. 35 вид. 12, 13, 15; кв. 36 вид. 13; кв. 37 вид. 6, 8; кв. 38-42; кв. 43 вид. 1-9, 13, 14, 16; кв. 44-46; кв. 47 вид. 1-3, 5, 8-19, 23-27; кв. 56	1091,2	UA0000135

Загальна площа лісових масивів, які входять до Смарагдової мережі становить 16508,5 га. Різноманіття середовищ існування у межах об'єктів Смарагдової мережі наведено у таблиці 3.21.

Таблиця 3.21 – Різноманіття основних середовищ існування у межах об'єктів об'єкту Сма- рагдової мережі філії «Чорноліське лісове господарство» ДП «Ліси України»

№ п/п	Тип середовищ існування		Тип середовищ існування	
	Шифр	Назва	Шифр	Назва
1	C1	Постійні евтрофні озера, ставки і водойми	C1.224	Вільноплаваючі колонії <i>Utricularia australis</i> та <i>Utricularia vulgaris</i>
			C1.3411	Угрупування водяних жовтеців на мілководдях
			C1.3413	Зарості <i>Hottonia palustris</i> на мілководдях
2	C2	Поверхневі текучі води	C2.28	Евтрофна рослинність швидких водотоків
			C2.34	Евтрофна рослинність повільно текучих річок
3	D2	Трасовини, верхові та низинні болота	D2.3	Перехідні трасовини та сплавини
4	D5	Осоки та зарості очерету, переважно без застою води	D5.2	Зарості крупних осок переважно без застою води
№ п/п	Тип середовищ існування		Тип середовищ існування	
	Шифр	Назва	Шифр	Назва
5	E1	Сухі трав'яні угруповання	E1.11	Євро-сибірські угруповання на уламках скель
			E1.2	Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи
			E1.71	Угрупування <i>Nardus stricta</i>
			E1.9	Незімкнені несередземноморські сухі кислі та нейтральні трав'яні угруповання, у тому числі континентальні трав'яні угруповання на дюнах
6	E2	Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників	E2.2	Рівнинні та низькогірні сінокосні луки
7	E3	Сезонно вологі та вологі трав'яні угруповання	E3.4	Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки
8	E5	Узлісся та вирубки і високотравні угруповання	E5.4	Мокрі або вологі високотравні та папоротеві узлісся і луки
9	F3	Температні та середземноморсько-гірські чагарники	F3.247	Понтично-сарматські листопадні чагарникові зарості
			F9.1	Прирічкові чагарники

10	G1	Широколистяні листопадні ліси	G1.11	G1.11 Прирічкові вербові ліси
			G1.51	Березові ліси зі сфагновими мохами
			G1.7	Термофільні листопадні ліси
			G1.A1	Дубово-ясеневі-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах
11	H3	Континентальні кліфи, скелі та відслонення	H 3.1	Кислі силікатні континентальні кліфи

На території лісового фонду та у межах територій Смарагдової мережі встановлено 11 основних типів середовищ існування: С1 - Постійні евтрофні озера, ставки і водойми; С2 - Поверхневі течії води; D2 - Трасовини, верхові та низинні болота; D5 - Осоки та зарості очерету, переважно без застою води; Е1 - Сухі трав'яні угруповання; Е2 - Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників; Е3 - Сезонно вологі та вологі трав'яні угруповання; Е5 - Узлісся та вирубки і високотравні угруповання; F3 - Температні та середземноморсько-гірські чагарники; G1 - Широколистяні листопадні ліси; H3 - Континентальні кліфи, скелі та відслонення. Здійснення планованої діяльності призведе до скорочення площ середовищ існування G1 - Широколистяні листопадні ліси, зокрема G1.A1 - Дубово-ясеневі-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах.

Ведення лісового господарства на територіях, які входять до Смарагдової мережі буде здійснюватись у відповідності до Законодавства України.

1.1 Історико-культурна спадщина

Об'єкт культурної спадщини – визначне місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їхні частини, пов'язані з ними рухомі предмети, а також території чи водні об'єкти (об'єкти підводної культурної та археологічної спадщини), інші природні, природно-антропогенні або створені людиною об'єкти незалежно від стану збереженості, що донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність. Згідно листа, виданого Департаментом культури та туризму Кіровоградської ОВА №09- 01-19/1030/0.29 від 15.09.2023 року (Додаток 3) в межах Богданівського лісництва знаходиться пам'ятка археологічної спадщини «Городище чорноліське і курганний могильник» охоронний №110001-Н та в межах Чутянського лісництва перебуває «Городище чорноліське» та «Великий Городок» охоронний №110002-Н.

Планована діяльність здійснюється за межами виявлених об'єктів культурної спадщини та їх охоронних зон.

Чорноліське надлісництво зобов'язується проводити плановану діяльність у відповідності до «Проектів меж території, зон охорони та режимів їх використання пам'ятки археології» та Закону України «Про охорону культурної спадщини».

5.2 Водоохоронні зони

Ліс має високі водоохоронні та водорегулювальні функції. Він сприяє зменшенню поверхневого стоку, підтриманню рівня водності рік, запобігає замулюванню їх продуктами ерозії, поліпшує якість води, захищає водні джерела від виснаження і забруднення.

Під час провадження планової діяльності на території надлісництва суттєвого впливу на водні об'єкти не очікується, оскільки виділені лісові смуги уздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ та інших водних об'єктів з категорії експлуатаційних лісів за нормативами згідно з постановою КМ України «Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок» від 16 травня 2007 року № 733 віднесені до категорії захисних лісів.

Основним видом можливого впливу лісгосподарської діяльності на водні об'єкти є забруднення водотоків відходами виробництва, порушенням гідрологічного режиму водних об'єктів.

Для мінімізації негативного впливу на навколишнє природне середовище, надлісництво передбачає обмеження господарської діяльності в прибережній захисній смузі водних об'єктів, в тому числі – заборонено засмічення водостоків порубковими рештками, відходами, будівництво тимчасових настилів через водотоки при переправі лісозаготівельної техніки; трелювання і вивезення лісопродукції через водотоки; заборона прокладення трелювальних волоків на відстані ближче ніж 20 метрів від постійних водотоків, у місцях витоків річок та навколо них; обмежене проведення рубок головного користування поблизу водних об'єктів; забороняється знищення тварин, руйнування їхнього житла та інших споруд (нір, хаток, лігв, гнізд, мурашників, бобрових загат тощо), порушення середовища існування тварин і погіршення умов їх розмноження;

Господарська діяльність спрямовується на поступове розширення, використання і відновлення лісових ресурсів, підвищення якісного складу і продуктивності лісів, а також посилення їх водорегулюючих, ґрунтозахисних та рекреаційних функцій.

5.3 Ґрунтозахисні заходи

На території філії Чорноліського надлісництва зустрічаються ґрунти, характерні як для Лісостепової так і Степової зони, Це чорноземи типові, чорноземи звичайні, темно-сірі опідзолені, сірі опідзолені. Ґрунти сформовані на палевому карбонатному лесі, на алювіальних відкладеннях, багаті поживними речовинами і мають досить високу ефективну родючість.

Наведений список ґрунтів свідчить про те, що на території лісгоспу ґрунтовий покрив формувався під впливом дернового акумулятивного процесу.

Це прослідковується по морфологічним профілям ґрунтових розрізів, потужності гумусованих генетичних горизонтів, по вмісту гумусу в них. Потужність гумусованого профілю у **чорноземів типових** зустрічається на рівні 65-70 см з вмістом гумусу на цій глибині 2-3%. Це дає підстави стверджувати, ці ґрунти з таким розвинутим профілем утворилися під покривом степової трав'янистої рослинності в автоморфних умовах на карбонатних лесових породах. Це темнозабарвлені гумусом високотрофні, добре оструктурені ґрунти акумулятивним типом профілю, який переритий землеріями. Ґрунти мають гумус гуматного типу ($C_{гк}:C_{фк}=1,3-3$), насичений кальцієм.

Ґрунтовий покрив представлений переважно темно-сірим опідзоленим ґрунтом та сірим лісовим ґрунтом, наявні вкраплення дерново-підзолистого ґрунту.

Темно-сірий опідзолений ґрунт розповсюджений на відносно підвищених елементах рельєфу з добре дренованою поверхнею. Формувався під широколистяними лісами з проективним покриттям трав'янистою рослинністю 65-75%. Така її кількість у ґрунтоутворенні зумовила формування гумусованого профілю потужністю 65-75 см за відносно доброго гумусонакопичення в ньому. Екологічні умови в місцях формування даного ґрунту більш сприятливі для дендрофлори порівняно з чорноземами опідзоленими, в зв'язку з чим щільність деревостану на них більша. Сформувались темно-сірі опідзолені ґрунти переважно на лесах і лесоподібних породах. Відповідно до вимог Правил рубок головного користування затверджених наказом Державного комітету лісового господарства України від 23.12.2009 № 364 зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26.01.2010 за № 85/17380 надлісництвом під час провадження планованої діяльності будуть проводитись наступні заходи, пов'язані із збереженням ґрунтів:

- під час заготівлі деревини застосовуватимуться технології, машини і механізми, що забезпечують найменше пошкодження ґрунтів;

- з метою збереження ґрунтів, їх водно-фізичних властивостей, запобігання ерозійним процесам на зрубках під час заготівлі деревини застосовуватимуться технології, машини і механізми, що забезпечують найменше пошкодження ґрунтів;

- у разі застосування канатних установок прокладання трас буде здійснюватися під кутом 10-20 градусів до основного напрямку силу з метою запобігання появи і розвитку ерозійних процесів;

- у разі загрози виникнення ерозійних процесів місця проїзду агрегатних лісових машин укладатимуться порубковими рештками(до порубкових решток належать сучки, гілля, верхівки дерев, інші відходи, не віднесені до ліквіду з крони);

- з метою запобігання ерозії ґрунтів та іншим негативним явищам після закінчення лісозаготівель приводять лісові ділянки будуть приводитися у стан,

придатний для використання за призначенням, у разі потреби здійснюватимуться протиерозійні заходи (влаштування фашин і плетених загорож, земляних валів, водовідводів, вирівнювання заглиблень на волоках), а також проводитимуться очищення русел водотоків від порубкових решток, ремонтуватимуться

пошкоджені під'їзні дороги;

- земляні вали і водовідводи на волоках розміщуватимуться через 40 метрів.

З метою створення сприятливих умов для запобігання ерозії ґрунту будуть проводитись заходи з очищення місць рубок. Згідно вимог постанови Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 № 761 «Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів» спеціальне використання лісових ресурсів буде проводитись способами, що не спричиняють ерозії ґрунту. У відповідності до вимог ЗУ «Про охорону земель», надлісництво:

- проводитиме на земельних ділянках господарську діяльність способами, які не завдаватимуть шкідливого впливу на стан земель;
- сприятиме систематичному проведенню вишукувальних, обстежувальних, розвідувальних робіт за станом земель;
- своєчасно інформуватиме відповідні органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування щодо стану, деградації та забруднення земельних ділянок;
- забезпечуватиме додержання встановленого законодавством України режиму використання земель, що підлягають особливій охороні;
- забезпечуватиме використання земельних ділянок за цільовим призначенням та дотримуватиметься встановлених обмежень (обтяжень) на земельну ділянку;
- забезпечуватиме захист земель від ерозії, виснаження, забруднення, засмічення, засолення, осолонцювання, підкислення, перезволоження, підтоплення, заростання бур'янами, чагарниками і дрібноліссям;
- уживатиме заходів щодо запобігання негативному і еконебезпечному впливу на земельні ділянки та ліквідації наслідків цього впливу;
- з метою своєчасного виявлення змін стану земель, їх оцінки, відвернення та ліквідації наслідків негативних процесів буде вестись моніторинг ґрунтів.

Під час проведення планової діяльності, заплановані наступні пом'якшувальні заходи щодо розливів паливно-мастильних матеріалів у воду та на ґрунтовий покрив:

- зберігання паливно-мастильних матеріалів у спеціальних ящиках, заправлення бензопил у спеціально визначених місцях, на непроникному покритті (наприклад, товстому поліетилені), що унеможливить потрапляння

пального або мастила до ґрунту;

- систематичний технічний огляд техніки, що працює в лісі на предмет виявлення протікань мастила та пального;
- забезпечення водіїв лісовозної та трелювальної техніки переносними абсорбуючими засобами (мішечки з тирсою);
- проведення невідкладної ліквідації наслідків протікання мастила або пального (у випадку такого протікання) шляхом зібрання з ґрунту за допомогою абсорбенту (тирси) з

наступним вивезенням використаної у такий спосіб тирси з лісової території на подвір'я лісогосподарського підприємства або його підрозділу та її наступної утилізації в екологічно безпечний спосіб.

При проведенні рубок головного користування та лісовідновлення на лісову підстилку та поверхню ґрунтів може здійснюватися вплив у вигляді механічного порушення ґрунту технікою, яка буде використовуватися при лісозаготівлі. З метою мінімізації впливу та збереженню ґрунтів, їх водно-фізичних властивостей, запобігання ерозійним процесам, під час лісозаготівлі будуть використовуватися машини та механізми, що забезпечують мінімальне фізичне пошкодження ґрунтів та їх збереження в природному стані. Рациональне ведення лісогосподарської діяльності, у тому числі і рубки різного призначення не завдаватимуть негативного впливу довкіллю. Відмінності у розвитку ґрунтового покриву виключно локальні (пошкодження під час трелювання та вивезення деревини).

5.5 Оцінка впливу на довкілля

Основною метою прогнозу є оцінка можливої реакції навколишнього природного середовища на прямий чи опосередкований вплив планованої діяльності, вирішення задач раціонального природокористування у відповідності з очікуваним станом природного середовища.

Оцінка впливу на навколишнє середовище (далі – ОВНС) проводиться до початку будь яких лісогосподарських заходів і складається з виявлення, аналізу, обліку прямих, побічних та інших наслідків на навколишнє середовище запланованої господарської. Ця оцінка сприяє прийняттю екологічного і соціального управлінського рішення щодо реалізації запланованої діяльності з урахуванням екологічних наслідків і громадської думки, а також дає можливість розробити заходи по зменшенню впливу на довкілля.

Основні принципи процедури ОВНС:

- інформування прийнятих рішень – прийняті рішення базується на надійній достовірній інформації;
- відповідальність – чітко визначаються відповідальні особи;

- відкрита консультація – проводиться з усіма зацікавленими сторонами (у відкритій формі);
- в процесі приймають участь спеціалісти з певних питань, які дають конкретні висновки щодо оцінки впливу запланованих заходів на довкілля;
- пом'якшувальні заходи – розглядаються додаткові заходи, які понизять, або повністю усунуть негативний вплив і пом'якшують вплив запланованих дій;
- проведення коригуючих дій – при виявленні невідповідності в процесі роботи, застосовуються коригуючі дії щодо їх виправлення.

В залежності від виду планованої діяльності до проведення оцінки впливу на навколишнє природне середовище долучаються – лісничі, помічники лісничих, працівники лісового відділу надлісництва.

Враховуючи загальний екологічний та санітарний стан лісів, лісовпорядкуванням проектується ведення лісового господарства в лісовому фонді на біосферних принципах, які крім підвищення продуктивності і стійкості лісів в умовах антропогенезу, включають підвищення ефективності їх екологічного використання (збільшення буферної місткості екосистем, оптимізацію структури ландшафту) забезпечення збереження біорізноманіття.

Проектом передбачається виконання лісгосподарських заходів за спеціалізованими екологічними технологіями та ефективно впровадження управління лісами на ландшафтній основі.

6. План господарських заходів

6.1 Розрахункова лісосіка

Розміщення рубок головного користування запроектовано актуалізацією матеріалів лісовпорядкуванням та проведено з урахуванням наявного експлуатаційного фонду по лісництвах, стану насаджень і схеми існуючої дорожньої мережі. При територіальному розміщенні лісосік необхідно дотримуватись рекомендацій лісовпорядкування.

Обсяг запроектованої ВО «Укрдержліспроект» розрахункової лісосіки в порядку суцільних рубок головного користування для філії «Чорноліське лісове господарство» ДП «Ліси України» щорічно становить 11,40 тис. м³ ліквідної деревини, в т.ч. по господарствах: твердолистяному – 10,43 тис. м³, м'яколистяному – 0,97 тис. м³.

У межах надлісництва щорічний обсяг рубок головного користування запроектовано в об'ємі 11,40 тис. м³ ліквідної деревини на площі 48,3 га, в тому числі рекреаційно- оздоровчі ліси – 5,37 тис. м³ на площі 24,1 га, захисні ліси – 6,03 тис. м³ на площі 24,2 га.

Протягом ревізійного періоду крім зазначених у відомості лісових ділянок в рубку, можуть надходити і інші можливі для експлуатації ділянки лісу, які на рік рубки досягли віку стиглості. Відведення таких насаджень в рубку можливе в разі, якщо вони вимагають проведення термінової рубки в зв'язку з їх пошкодженням, усиханням, з втратою захисних функцій, в розладнаних насадженнях, в насадженнях, які в установленому порядку підлягають розчищенню в зв'язку будівництвом; у випадку коли неможливо розмістити по певних господарських секціях наявний лісосічний фонд згідно встановленій розрахунковій лісосіці через необхідність дотримання встановлених термінів примикання лісосік; в зв'язку з будівництвом лісових доріг (їхньою відсутністю), а також в інших випадках, що не входять в протиріччя з положеннями чинних нормативних документів, які регламентують проведення рубок головного користування.

Щорічні обсяги рубок головного користування наведені в таблиці 1.6. Таблиця 1.6 – Щорічні обсяги рубок головного користування

подарство, господарська секція	Експлуатаційний фонд (чисельник – площа, га; знаменник – запас, тис.м ³)	Прийнята розрахункова лісосіка							
		лісовпорядкуванням				2-ою л/в нарадою			
		площа, га	запас, тис.м ³			площа, га	запас, тис.м ³		
говбу-рний	квід-ний		діло-вої дере-вини	говбу-рний	квід-ний		ділової дере-вини		
Рекреаційно-оздоровчі ліси									
Рекреаційно-оздоровчі ліси з обмеженим режимом користування на рівнині									
Суцільнолісосічні рубки									
Хвойне – всього	3,4 0,99	-	-	-	-	-	-	-	-
в тому числі за господарськими секціями:									
Соснова	3,4 0,99	-	-	-	-	-	-	-	-
Твердолистяне всього	409,4 99,43	20,8	5,03	4,65	1,04	20,8	5,03	4,65	1,04
в тому числі за господарськими секціями:									
Дубова високостов-бурна	354,4 83,98	18,7	4,43	4,09	0,90	18,7	4,43	4,09	0,90
Ясенева	52,9 15,24	2,1	0,60	0,56	0,14	2,1	0,60	0,56	0,14
Ясена зеленого	2,1 0,21								
М'яколистяне всього	49,3 12,12	3,3	0,81	0,72	0,25	3,3	0,81	0,72	0,25
Вільхова	49,3 11,90	3,3	0,81	0,72	0,25	3,3	0,81	0,72	0,25
Тополева	1,0 0,22								

Разом по способу рубки	<u>462,1</u> 112,54	24,1	5,84	5,37	1,29	24,1	5,84	5,37	1,29
Разом по господарській частині	<u>462,1</u> 112,54	24,1	5,84	5,37	1,29	24,1	5,84	5,37	1,29
Захисні ліси									
Захисні ліси з обмеженим режимом користування на рівнині									
Суцільнолісосічні рубки									
Хвойне – всього	<u>0,2</u> 0,06	-	-	-	-	-	-	-	-
в тому числі за господарськими секціями:									
Соснова	<u>0,2</u> 0,06	-	-	-	-	-	-	-	-
подарство, господарська секція	Експлуатаційний фонд (чистельник – площа, га; знаменник – запас, тис.м ³)	Прийнята розрахункова лісосіка лісовпорядкуванням				2-ою л/в нарадою			
		запас, тис.м ³				запас, тис.м ³			
		площа, га	говбу-рний	квід-ний	діло-вої дере-вини	площа, га	говбу-рний	квід-ний	ділової дере-вини
Твердолистяне всього	<u>329,3</u> 89,30	23,2	6,34	5,78	1,39	23,2	6,34	5,78	1,39
в тому числі за господарськими секціями:									
Дубова високостовбурна	<u>2,2</u> 0,68	-	-	-	-	-	-	-	-
Дубова низькостовбурна	<u>116,5</u> 29,24	7,8	1,96	1,79	0,39	7,8	1,96	1,79	0,39
Ясеневі	<u>207,6</u> 59,04	15,4	4,38	3,99	1,00	15,4	4,38	3,99	1,00
В'язова	<u>3,0</u> 0,34	-	-	-	-	-	-	-	-
М'яколистяне всього	<u>14,9</u> 3,99	1,0	0,29	0,25	0,09	1,0	0,29	0,25	0,09
в тому числі за господарськими секціями:									
Осикова	<u>1,0</u> 0,19	-	-	-	-	-	-	-	-
Вільхова	<u>12,9</u> 3,69	1,0	0,29	0,25	0,09	1,0	0,29	0,25	0,09
Тополева	<u>1,0</u> 0,11	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом по способу рубки	<u>344,4</u> 93,35	24,2	6,63	6,03	1,48	24,2	6,63	6,03	1,48
Разом по господарській частині	<u>344,4</u> 93,35	24,2	6,63	6,03	1,48	24,2	6,63	6,03	1,48
Усього по філії									
Суцільнолісосічні рубки									
	<u>806,5</u> 205,89	48,3	12,47	11,40	2,77	48,3	12,47	11,40	2,77
в тому числі									
Хвойне – всього	<u>3,6</u> 1,05	-	-	-	-	-	-	-	-

в тому числі за господарськими секціями:									
Соснова	<u>3,6</u> 1,05	-	-	-	-	-	-	-	-
Твердолистяне	<u>738,7</u>	44,0	11,37	10,43	2,43	44,0	11,37	10,43	2,43
всього	188,73								
в тому числі за господарськими секціями:									
Дубова високоств- бурна	<u>2,2</u> 0,68	-	-	-	-	-	-	-	-
Дубова низькоств- бурна	<u>470,9</u> 113,22	1,4	0,38	0,32	0,15	1,4	0,38	0,32	0,15
Ясеневі	<u>260,5</u> 74,28	17,5	4,98	4,55	1,14	17,5	4,98	4,55	1,14
Ясене зеленого	<u>897,6</u> 272,77								
В'язова	<u>3,0</u> 0,34								
подарство, госпо- дарська секція	Експлуа- таційний фонд (чи- сельник – площа, га; знаменник – запас, тис.м ³)	Прийнята розрахункова лісосіка							
		лісовпорядкуванням				2-ою л/в нарадою			
		запас, тис.м ³				запас, тис.м ³			
		площа , га	говбу- рний	іквід- ний	діло- вої дере- вини	площа , га	говбу- рний	іквід- ний	ілової дере- вини
М'яколистяне	<u>64,2</u>	4,3	1,10	0,97	0,34	4,3	1,10	0,97	0,34
всього	16,11								
в тому числі за господарськими секціями:									
Осикова	<u>1,0</u> 0,19	-	-	-	-	-	-	-	-
Вільхова	<u>61,2</u> 15,59	4,3	1,10	0,97	0,34	4,3	1,10	0,97	0,34
Тополева	<u>2,0</u> 0,33	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом:	<u>806,5</u> 205,89	48,3	12,47	11,40	2,77	48,3	12,47	11,40	2,77

Санітарні рубки

Суцільні санітарні рубки проводяться шляхом вирубування сухостійних, відмираючих і дуже ослаблених дерев, пошкоджених пожежами, шкідниками, хворобами лісу і внаслідок аварій та стихійного лиха, лише у деревостанах, в яких проведення вибіркового санітарного рубок призведе до зменшення повноти насаджень нижче встановленого показника повноти.

Щорічний обсяг суцільних санітарних рубок становить 4,79 тис. м³ на площі 22,1 га, в тому числі захисні ліси – 1,92 тис. м³ на площі 10,0 га, рекреаційно-оздоровчі ліси – 2,87 тис. м³ на площі 12,1 га.

Для покращення санітарного стану лісового фонду лісовпорядкуванням запроектовано проведення санітарних рубок, що наведено в таблиці 1.7.

Таблиця 1.7 – Обсяги виконання санітарних рубок

Групи порід	Фонд рубок				Термін виконання, років	Щорічний обсяг рубок			
	Площа, га	Обсяг стовбурний, тис. куб. м				Площа, га	запас, що вирубується, тис. куб.м		
		Всього	що вирубується				Всього	Ліквідний	Ділової деревини
			ростучої деревини	ухос-тою					
1. Суцільні санітарні рубки									
Рекреаційно-оздоровчі ліси									
Разом	36,2	9,79	9,34	0,45		12,1	3,26	2,87	0,68
в т.ч. за групами порід:									
Хвойні	33,8	9,33	8,89	0,44	3	11,3	3,11	2,74	0,68
Твердолистяні	0,4	0,06	0,06	-	3	0,1	0,02	0,02	-
М'яколистяні	2,0	0,40	0,39	0,01	3	0,7	0,13	0,11	-
Захисні ліси									
Разом	30,1	6,52	6,20	0,32		10,0	2,17	1,92	0,36
в т.ч. за групами порід:									
Групи порід	Фонд рубок				Термін виконання, років	Щорічний обсяг рубок			
	Площа, га	Обсяг стовбурний, тис. куб. м				Площа, га	запас, що вирубується, тис. куб.м		
		Всього	що вирубується				Всього	Ліквідний	Ділової деревини
			ростучої деревини	ухос-тою					
Хвойні	18,2	4,55	4,31	0,24	3	6,1	1,52	1,34	0,33
Твердолистяні	11,4	1,87	1,81	0,06	3	3,8	0,62	0,56	0,03
М'яколистяні	0,5	0,10	0,08	0,02	3	0,1	0,03	0,02	-
Усього									
Разом	66,3	16,31	15,54	0,77		22,1	5,43	4,79	1,04
в т.ч. за групами порід:									
Хвойні	52,0	13,88	13,20	0,68	3	17,4	4,63	4,08	1,01
Твердолистяні	11,8	4,93	1,87	0,06	3	3,9	0,64	0,58	0,03
М'яколистяні	2,5	0,50	0,47	0,03	3	0,8	0,16	0,13	-

Доцільність призначення суцільної санітарної рубки визначається комісією, утвореною за рішенням власників лісів, постійних лісокористувачів, які надають інформацію про утворення такої комісії територіальним органам Держекоінспекції.

Лісові насадження надлісництва ослаблені природними чинниками, а саме: посуха, висока температура повітря, сильні вітри, що призводять до вітровалів, в результаті чого дерева згодом вражені стовбуровими шкідниками та хворобами лісу, часто призводять до ряду послідовних негативних змін в лісових екосистемах, викликають повне або часткове порушення біологічної

стійкості насаджень, втрату приросту та інші негативні наслідки.

Шкідливість комах і збудників хвороб виявляється у порушенні структури крон, частковій або повній втраті хвої, зменшенні або відсутності приросту, зменшенні стійкості до дії вітру та інших чинників, погіршенні санітарного стану дерев або їхньої загибелі, впливі на генеративну сферу дерев, а також – на якість лісової продукції, зокрема деревини.

Одним із заходів покращення санітарного стану лісів, зменшення небезпеки поширення осередків стовбурових шкідників та хвороб лісу є вчасне проведення санітарно – оздоровчих заходів. Цей своєчасний захід дає змогу отримати певні обсяги ділової деревини до того, як вона погіршила якість унаслідок пошкодження комахами та ураження дереворуйнівними грибами – супутниками заселених дерев, які викликають враження заболонною синьою гниллю (офіос- тома), що розвивається в ходах комах у заболонній частині стовбура.

Відповідно до «Санітарних правил в лісах України», в рубку відводяться не тільки відмерлі і сухостійні екземпляри, які пошкоджені шкідниками і хворобами лісу, а й навіть відмираючі дерева з ажурною кроною, укороченою хвоєю та зміною кольору хвої до світло – зеленого або жовтуватого – зеленого, пошкоджені шкідливими організмами.

Незважаючи на проведені санітарно-оздоровчі заходи, загальна площа насаджень Олександрійського, Золотарівського та Крилівського лісництв з порушеною і втраченою біологічною стійкістю значно зменшилась, але не зникла зовсім.

6.2 План рубок формування і оздоровлення лісів та інших рубок

Виконання запроектованих лісовпорядкуванням заходів в значній мірі буде сприяти підвищенню продуктивності лісів, покращенню санітарного стану деревостанів, посиленню захисних кліматорегулюючих функцій лісу, задоволення місцевих потреб в лісових матеріалах і паливі.

Щорічний обсяг рубок догляду наведений у таблиці 6.2.1

Вид рубок догляду	Фонд рубок догляду				Тер- мін по- вто- рю- вано- сті, ро- ків	Щорічний розмір рубок догляду			
	пло- ща, га	запас стовбурний				пло- ща, га	запас, що вирубу- ється, тис.куб.м		
		до руб- ки, тис. куб.м	що вирубу- ється				стов- бур- ний	лік- від- ний	діло- вої де ревини
			усяго, тис. куб.м	з 1 га, куб.м					

РАЗОМ ПО ПІДПРИЄМСТВУ									
ОСВІТЛЕННЯ	298.4	2.24	0.72	2	96.9	0.21			
ПРОЧИЩЕННЯ	585.5	19.91	4.19	7		0.82			
					117.2				
КРИМ ТОГО, СУХОСТІЙНИХ ДЕРЕВ									
	2.6	0.01	0.01						
ПРОРІДЖУВАННЯ	905.9	94.06	13.29	15		1.89	1.59	0.08	
					129.3				
КРИМ ТОГО, СУХОСТІЙНИХ ДЕРЕВ									
	11.3	0.06	0.06						
ПРОХІДНІ РУВКИ		1300.36		51		20.73	17.63	2.09	
	4023.1		207.15		402.4				
КРИМ ТОГО, СУХОСТІЙНИХ ДЕРЕВ									
		19.45	19.45			1.95	1.45		
	1655.4								
Разом		1416.57				23.65	19.22	2.17	
	5812.9		225.35		745.8				
КРИМ ТОГО, СУХОСТІЙНИХ ДЕРЕВ									
		19.52	19.52			1.95	1.45		

Роботи проводяться з дотриманням «Методичних вказівок з відведення і таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України» та «Інструкції з проектування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів». Санітарні рубання проводиться на основі матеріалів обстежень відповідно до Санітарних правил в лісах України № 756 від 26.10.2016 р.

Обсяги запроектованих РФОЛ

План рубок формування і оздоровлення лісів та інших заходів, пов'язаних та не пов'язаних з веденням лісового господарства по Чорноліському надлісництву

Показники	Всього куб.м	у тому числі:		
		3 місяці	6 місяців	9 місяців
1	2	3	4	5
Рубки формування і оздоровлення лісів та інші заходи пов'язані та не пов'язані з веденням лісового господарства, усього, площа га (1+2+3)	2091	289	723	1377
загальна маса	93554	13912	33122	61344
ліквід	80436	12541	28153	52285
ділова	18501	3250	6475	12026
дрова	61935	9291	21678	40259
1. Рубки догляду за лісом всього, площа - га (а+б+в+г)	624	80	230	455
загальна маса	23315	3850	9476	17023
ліквід	16636	3400	7216	12026
ділова	3763	820	1700	2733
дрова	12873	2580	5516	9293
з них а) освітлення, площа - га	38		10	30
загальна маса	941		250	741
ліквід				
ділова				
дрова				
б) прочищення, площа - га	133		40	100
загальна маса	3824		1147	2867
ліквід				
ділова				
дрова				
в) проріджування, площа - га	88		15	60
загальна маса	1050		179	715
ліквід	1036		176	706
ділова	3			3
дрова	1033		176	703
г) прохідні рубки, площа - га	365	80	165	265
загальна маса	17500	3850	7900	12700
ліквід	15600	3400	7040	11320

ділова	3760	820	1700	2730
дрова	11840	2580	5340	8590
2. Інші види рубок формування і оздоровлення лісів та інші заходи, пов'язані з веденням лісового господарства всього, площа - га (а+б+в+г+д+ж)	1467	209	493	922
загальна маса	70239	10062	23646	44321
ліквід	63800	9141	20937	40259
ділова	14738	2430	4775	9293
дрова	49062	6711	16162	30966
а) Санітарні рубки всього, площа - га	1350	195	450	850
загальна маса	64389	9362	21496	40721
ліквід	58535	8511	19542	37019
ділова	14738	2430	4775	9293
дрова	43797	6081	14767	27726
з них: - вибіркові санітарні рубки, площа - га	1350	195	450	850
загальна маса	64389	9362	21496	40721
ліквід	58535	8511	19542	37019
ділова	14738	2430	4775	9293
дрова	43797	6081	14767	27726
б) Лісовідновні рубки, площа - га	117	14	43	72
загальна маса	5850	700	2150	3600
ліквід	5265	630	1395	3240
ділова				
дрова	5265	630	1395	3240

Господарська діяльність лісгоспу спрямована на цільове та ефективне виконання на базі науково-технічних досягнень і передового досвіду повного комплексу лісогосподарських, лісовідновлювальних та лісозаготівельних заходів, які забезпечують раціональне і невиснажливе використання та відтворення лісових ресурсів, охорону навколишнього природного середовища.

Ступінь забезпечення транспортними засобами становить 85%. Виробничим фондом лісгосп забезпечений на 90%, житловим на 57%. Кадрами постійних робітників лісгосп забезпечений на 85%.

Технологія виробничої діяльності включає наступні технологічні операції:

1. *звалювання дерев* проводиться бензопилами марок Husqvarna 359, Husqvarna 445, Stihl 230, Stihl 260 та Stihl 361.
2. *очищення дерев від сучків* виконується бензопилами марок Husqvarna 359, Husqvarna 445, Stihl 230, Stihl 260 та Stihl 361 від комлевої частини до верхівки дерева;
3. *трелювання лісу* здійснюється колісними тракторами марок ЮМЗ-6, ЮМЗ-82,

та Belarus-82.1 по трелювальних волоках сортиментами.

4. *розкрязування деревини* виконується бензопилами марок Husqvarna 359, Husqvarna 445, Stihl 230, Stihl 260 та Stihl 361.

5. *очищення місць рубок* проводиться одночасно з лісосічними роботами, але не пізніше ніж через 30 днів після звалювання дерев. Спосіб утилізації порубкових решток

залежить від призначення лісосіки:

- у лісосіках, що призначені для штучного лісовіднослення відбувається збирання порубкових решток у купи та вали вручну для перегнивання;

- на ерозійно небезпечних ділянках очищення проводиться рівномірним розкиданням подрібнених на відрізки до 1 метра порубкових решток по лісосіці;

- укладання порубкових решток у місцях проїзду агрегатних лісових машин;

- збирання порубкових решток у купи з подальшим їх частковим спалюванням.

1. *навантаження деревини* проводиться тракторами різних модифікацій: МТЗ-82

«Беларусь», FARMER, YTO, New Holland з напівпричепом DL -1-10 М та гідроманіпулятором, а також автомобілями УРАЛ, Камаз, ЗІЛ-131 на яких установлені гідроманіпулятори.;

2. *вивезення деревини* здійснюється наявним на балансі філії технікою, тракторами різних модифікацій: МТЗ-82 «Беларусь», FARMER, YTO, New Holland з напівпричепом DL-1- 10 М та гідроманіпулятором, а також автомобілями УРАЛ, Камаз, ЗІЛ-131 на яких установлені гідроманіпулятори.

6.3 Лісовідновлення та лісорозведення

Відтворення лісів проєктується здійснювати шляхом лісовідновлення на не вкритих лісовою рослинністю лісових ділянках (зруби, рідколісся, загиблі насадження), на зрубках ревізійного періоду.

Посадку лісових культур здійснити згідно діючих схем змішування, способів обробітку ґрунту та інших технологічних особливостей у відповідності до лісорослинних умов.

Створення лісових культур рекомендується згідно технологічних схем, приведених в додатках до таксаційних описів. З врахуванням природного поновлення, типу лісорослинних умов, особливостей ділянки в технологічній схемі вказані способи обробітку ґрунту, спосіб створення, схема змішування порід тощо. Технологічні схеми складені на основі рекомендацій П.Г.Вакулюка, систематизованих спеціалістами ВО «Укрдержліспроект», враховані пропозиції УкрНДІЛГА, УкрНДІґріліс та обласних управлінь лісового та мисливського господарства Черкаської, Вінницької, Хмельницької, Полтавської та інших областей.

Заплановані заходи по лісокультурному виробництву

N п/п	Найменування робіт, заходів	Од. вим.	Обсяг всього	В т.ч. по лісництвах									
				Богданівське	Знам'янське	Дмитрівське	Чутянське	Глинське	Золотарівське	Крилівське	Онуфріївське	Олександрійське	Дерівське
1	2	4	5										
1	Садіння і висівання лісу, усього,	га	2,5							2,5			
	у тому числі: садіння лісу	га	2,5							2,5			
	висівання	га											
2	Сприяння природному поновленню	га											
3	Догляд за природним поновленням в переводі на однократний	га											
4	Реконструкція насаджень	га											
5	Догляд за лісовими культурами в переводі на однократний	га	850	34	62	150	100	35	37	70	150	212	
6	Доповнення лісових культур	га	130	2		10,7	15,5			47,8	23,6	30,4	
7	Обробіток ґрунту під лісові культури, усього, у тому числі:	га	2,5							2,5			
	під лісові культури наступного року	га											
8	Заготівля лісового насіння, усього,	кг	3030	300	300	300	300	310	320	300	600	300	
	у тому числі: сосни звичайної	кг											
	сосни палласа	кг											
	ялини	кг											
	дуба звичайного	кг	3000	300	300	300	300	300	300	300	600	300	
	бука	кг											
	інші	кг	30					10	20				
9	Вирощування садивного матеріалу в розсадниках, усього	га	4,3	4,3									
	в тому числі	тис.шт	315	315									
	вироснування сіянців та укорінених живців	га	0,9	0,9									
	з них із закритою кореневою системою	тис.шт											
	вироснування саджанців	га	3,4	3,4									
	з них із закритою кореневою системою	тис.шт	15	15									
	з них із закритою кореневою системою	тис.шт											
10	Створення і вирощування плантацій - усього	га											
	в тому числі:												
	об'єктів ПЛНБ	га											
	плюсових дерев	га											

6.4 Охорона лісів від пожеж

Пожежна безпека в лісі повинна забезпечуватися проведенням профілактичних заходів, оперативного виявлення і ліквідації лісових пожеж на території лісового фонду. З цією метою слід проводити розробку оперативних протипожежних планів, встановлювати регламент роботи лісопожежних служб в залежності від пожежної небезпеки і фактичної горимості лісів, проводити регулювання відвідування лісових урочищ, контролювати дотримання правил пожежної безпеки та ряд інших заходів.

Ступінь пожежної небезпеки визначався за «Шкалою оцінки природної пожежної небезпеки лісових ділянок лісового фонду» розробленою інститутом «Укрдїпроліс» і затвердженою наказом Міністерства лісового господарства України від 2 червня 1997 року № 52. Розподіл площі земель лісогосподарського призначення за класами пожежної небезпеки наведений в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 – Розподіл площі земель лісогосподарського призначення за класами пожежної небезпеки

Класи пожежної небезпеки						Середній
1	2	3	4	5		Разом
						пожежної небезпеки
в межах колишнього ДП «Чорноліське лісове господарство» Богданівське лісництво						
65.7	274.5	4561.8	199.3	228.8	5330.1	3.04
Дмитрівське лісництво						
280.3	97.3	3252.4	20.0	208.5	3858.5	2.94
Знам'янське лісництво						
158.3	166.7	4851.0	37.3	314.4	5527.7	3.03
Чутянське лісництво						
225.5	34.8	4077.8	85.3	92.7	4516.1	2.95
УСЬОГО						
729.8	573.3	16743.0	341.9	844.4	19232.4	2.99
в межах колишнього ДП «Онуфріївське лісове господарство» ДЕРПІВСЬКЕ ЛІСНИЦТВО						
250.2	1512.1	751.5	177.3	626.9	3318.0	2.82
ОНУФРІЙСЬКЕ ЛІСНИЦТВО						
405.5	2921.6	1598.3	283.2	938.8	6147.4	2.74
ОЛЕКСАНДРІЙСЬКЕ ЛІСНИЦТВО						
427.5	1275.3	3061.7	337.1	612.4	5714.0	2.90
УСЬОГО						
1083.2	5709.0	5411.5	797.6	2178.1	15179.4	2.82
в межах колишнього ДП «Світловодське лісове господарство» Глинське лісництво						
282.7	2339.1	3401.3	105.6	309.5	6438.2	2.66

Золотарівське лісництво	435.2	2915.2	1554.8	137.3	521.4	5563.9	2.53
Крилівське лісництво	628.4	885.7	238.0	462.5	567.9	2782.5	2.80
Ново-Георгіївське лісництво	228.2	2090.3	1156.8	75.6	345.8	3896.7	2.54
УСЬОГО	1574.5	8230.3	6350.9	781.0	1744.6	18681.3	2.61

Територія надлісництва характеризується середнім класом пожежної небезпеки – 2,81, що зумовлено наявністю великою питомою вагою вкритих лісовою рослинністю земель, які представлені середньовіковими дубово-ясеневими насадженнями, наявністю незімкнутих лісових культур та відвідуванням лісу населенням.

Територія надлісництва за способами виявлення лісових пожеж і боротьби з ними віднесена до зони наземної охорони лісів, своєчасне виявлення пожеж і боротьби з ними. В таблиці 3.6 наведено обсяги запроектованих заходів з протипожежного впорядкування.

Таблиця 3.6 – Обсяги запроектованих заходів з протипожежного впорядкування

Найменування	Одиниці вимірювання	Існує	Проектується	Прийнято 2-ою л/в нарадою	Термін виконання
в межах колишнього ДП «Чорноліське лісове господарство»					
1. Заходи з попередження виникнення пожеж (профілактичні)					
1.1. Встановлення попереджувальних аншлаків	шт.	50	50	50	ревізійний період
1.2. Встановлення шлагбаумів	шт.	70	60	60	ревізійний період
2. Заходи з попередження розповсюдження лісових пожеж (обмежувальні)					
2.1. Створення мінералізованих смуг	км.	200	120	120	ревізійний період
2.2. Догляд за мінералізованими смугами	км.	300	600	600	ревізійний період
в межах колишнього ДП «Онуфріївське лісове господарство»					
1. Організаційні заходи щодо забезпечення пожежної безпеки					
1.1. Створення добровільних пожежних дружин	друж. чол.	1 38	1 38	1 38	щорічно
1.2. Проведення навчань, інструктажів та перевірки знань з пожежної безпеки посадових осіб відповідальних за пожежну безпеку	заходи	Згідно інструкції з охорони праці та посадових інструкцій			
1.3. Організація пунктів зосередження протипожежного інвентарю	шт.	3	3	3	ревізійний період

1.4. Щорічна розробка оперативно-мобілізаційного плану на випадок виникнення лісових пожеж	план	2	2	2	щорічно
1.5. Встановлення резерву паливно-мастильних матеріалів:					
- бензин	л	300	300	300	щорічно
- дизпаливо	л	300	300	300	щорічно
1.6. Перевірка стану готовності до пожежонебезпечного періоду	на початку пожежно-небезпечного періоду				
1.7. Матеріально-техтехнічне забезпечення лісо пожежних служб	тис. грн.	Згідно нормативів за діючими розцінками			
2. Заходи з попередження виникнення пожеж (профілактичні)					
2.1. Проведення роз'яснювальної та виховної роботи серед населення з використанням преси, радіо, телебачення та інших засобів масової інформації	статті виступи	278 205	250 200	250 200	щорічно
2.2.Встановлення протипожежних панно	шт.	3	3	3	ревізійний період
2.3. Встановлення, відновлення та ремонт шлагбаумів	шт.	100	100	100	ревізійний період
2.4. Встановлення попереджувальних аншлаків	шт.	30	30	30	щорічно
2.5. Обладнання місць відпочинку та паління	шт.	7	7	7	ревізійний період
2.6. Маршрутне патрулювання	по затверджених маршрутах				
3. Заходи з попередження розповсюдження лісових пожеж (обмежувальні)					
3.1. Створення мінералізованих смуг	км	100	100	100	щорічно
3.2. Догляд за мінералізованими смугами	км	500	500	500	щорічно
в межах колишнього ДП «Світловодське лісове господарство»					
1. Організаційні заходи щодо забезпечення пожежної безпеки					
1.1 Проведення навчань, інструктажів та перевірки знань з пожежної безпеки посадових осіб та осіб, відповідальних за протипожежну безпеку	шт.	1	1	1	щорічно
1.2. Організація пунктів зосередження протипожежного інвентарю	шт.	4	4	4	ревізійний період
Найменування	Одиниці вимірювання	Існує	Проектується	Прийнято 2-ою л/в нарадою	Термін виконання
1.3. Створення електронних карт-схем протипожежного впорядкування території лісгоспу	схема	-	1	1	ревізійний період
1.4. Утримання ЛПС 2 типу	шт.	1	1	1	ревізійний період

1.5. Утримання протипожежної вежі з системою відеоспостереження	шт.	1	1	1	ревізійний період
2. Заходи з попередження виникнення пожеж (профілактичні)					
2.1. Проведення роз'яснювальної роботи серед населення з використанням преси, радіо та інших засобів масової інформації	статей лекцій	60	40	40	щорічно
2.2. Встановлення протипожежних панно	шт.	5	5	5	щорічно
2.3. Встановлення попереджувальних аншлагів	шт.	15	50	50	ревізійний період
2.4. Обладнання місць відпочинку та паління	шт.	5	20	20	ревізійний період
2.5. Протипожежне улаштування стоянок туристів	шт.	1	5	5	ревізійний період
2.6. Встановлення шлагбаумів	шт.	40	30	30	ревізійний період
3. Заходи з попередження розповсюдження лісових пожеж (обмежувальні)					
3.1. Створення мінералізованих смуг	км	120	50	50	щорічно
3.2. Догляд за мінералізованими смугами	км	300	200	200	щорічно
4. Будівництво об'єктів протипожежного призначення					
4.1. Ремонт під'їзду до водоймищ та місць забору води	шт.	-	3	3	ревізійний період
4.2. Ремонт та утримання доріг протипожежного значення	км	-	5	5	ревізійний період

Основними причинами виникнення лісових пожеж є необережне поводження з вогнем у лісі, а також порушення правил пожежної безпеки. Вся територія за способами виявлення лісових пожеж і боротьби з ними віднесена до наземної охорони лісів.

З метою своєчасного виявлення і оповіщення про лісову пожежу в пожежно-небезпечний період проводиться наземне патрулювання лісовою охороною та цілодобове чергування тимчасовими пожежними сторожами в лісгоспі.

Охорона лісу від пожеж здійснюється силами лісової охорони. Щорічно на підприємстві складається мобілізаційно-господарський план гасіння лісових пожеж, а також здійснюються наступні організаційно-технічні заходи:

- щорічно оприлюднюються рішення райдержадміністрації «Про заходи по поліпшенню протипожежної охорони лісів і підготовки до пожежонебезпечного періоду» і проводиться роз'яснювальна робота серед населення;
- з метою виявлення пожеж і вчасного оперативного їх гасіння під час

пожежонебезпечного періоду проводиться патрулювання пожежними вартовими, лісовою охороною, чергування біля телефонних апаратів в конторі підприємства.

До недоліків охорони лісів від пожеж слід віднести:

- незадовільне забезпечення лісової охорони транспортом;
- використання лісової охорони в пожежонебезпечний період на роботах, не пов'язаних з охороною лісу.

Протипожежне впорядкування включає комплекс правових, організаційних технічних, лісгосподарських та інших заходів, направлених на попередження виникнення пожеж, обмеження їх розповсюдження, зниження пожежної безпеки в лісі, підвищення пожежестійкості деревостанів, своєчасне виявлення пожеж та їх гасіння. Заходи з охорони лісів від пожеж запроектовані з врахуванням економічних, біологічних і екологічних особливостей лісового фонду. В основу проектування покладені Правила пожежної безпеки в лісах України (2005), Положення про лісові пожежні станції (2006), узгоджені з лісгосподарським підприємством основні заходи з протипожежного улаштування.

Запроектовані обсяги протипожежних заходів в розрізі лісництв Чорноліського надлісництва на 2025 рік

Найменування заходів	Одиниця вимірювання	Богданівське	Дмитрівське	Чутянське	Знам'янка	Олександрійське	Деріївське	Онуфріївське	Крилівське	Глинське	Золотарівське	Всього по надлісництву
1.1.Встановлення попереджувальних аншлаків	шт.	6	4	6	6	6	5	5	9	6	5	58
1.2.Обладнання місць відпочинку і куріння	шт.	1	1		1				1			4
1.3. Ремонт аншлаків	шт.	1	1	1	2	2	1	2	2	2	1	15
1.4.Ремонт панно	шт.											
1.5 Ремонт шлагбаумів	шт.	4	1	1	4	2	1	1	4	1	1	20
2.1Створення мінералізованих смуг	км	3	3	3	3	40	40	20	30	10	10	162
2.2. Догляд за мінералізованими смугами	км	15	15	15	15	200	200	100	160	20	20	760

2.3. Догляд за п/п розривами	км											
3.1. Ремонт і утримання доріг протипожежного значення	км											
4.1 Організація пунктів зосереження п/п інвентарю	пункт	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
4.3. Утримання тимчасових пожежних сторожів	осіб						2		3			5
4.4. Організація добровільних протипожежних дружин	шт.											
4.5 Придбання протипожежного інвентарю	тис. грн											200

Крім вказаних в таблиці заходів з протипожежного впорядкування, більше уваги приділятиметься роз'яснювальній роботі серед населення, а також пропаганді правил пожежної безпеки в лісі через усі доступні інформаційні канали.

Чорноліське надлісництво має 9 пунктів зосередження пожежного інвентарю та ЛПС I типу, які обладнанні та укомплектовані згідно затверджених норм.

Засоби пожежогасіння	Одиниця вимірювання	Богданівське	Дмитрівське	Чутянське	Знам'янка	Олександрійське	Деріївське	Онуфріївське	Крилівське	Глинське	Золотарівське	Всього по надлісництву
1. Трактор	шт.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
2. Автомобіль	шт.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
3. Водяна помпа	шт.	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	12
4. Напірний пожежний рукав	шт.	240	160	160	160	160	160	160	160	160	160	1680
5. Пожежний ствол	шт.	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	11
6 Грунтообробне обладнання	шт.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
7. Бензопила	шт.	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	14
8. Ранцевий вогнегасник	шт.	10	10	10	10	10	10	10	14	10	10	104

9. Лопати												
	шт.	80	80	80	80	50	50	50	100	50	50	670
10. Сокири	шт.	15	15	15	15	10	10	10	10	10	10	120
11. Граблі												
	шт.	20	20	20	20	10	10	10	20	10	10	150
12. Хлопавки	шт.	4	5	3	5	5	5	5	5	5	5	47
13. Відра	шт.	12	12	12	12	10	10	10	10	10	10	108
14. Ємність для води	шт.	6	6	6	6	4	4	4	4	4	4	48
15. Кухлі для води	шт.	15	15	15	15	10	10	10	10	10	10	125
16. Черговий спецодяг	шт.	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	44
17. Аптечки	шт.	6	6	6	6	6	4	4	4	4	4	50
18. Піноутворювач	шт.	200					150					350
19. Змінна пожежна ємність	шт.	1	1	1								3
20. Бензиновий ранцевий оприскувач	шт.	1	1					1				3

6.5 Захист лісу від шкідників і хвороб

Захист лісу від шкідників та хвороб – важливий напрямок лісогосподарської діяльності. Він забезпечується шляхом систематичного спостереження за станом лісів, своєчасного виявлення осередків шкідників і хвороб лісу.

За сприятливих умов шкідники лісу періодично дають спалахи масового розмноження. Саме під час спалаху масового розмноження хвое – та листогризучі комахи порівняно в короткі терміни здатні розповсюджуватися на тисячі гектарів і наносити лісам сильні пошкодження, викликаючи втрату приросту, сильне ослаблення і подальше усихання дерев або цілих насаджень.

Нагляд за шкідниками і хворобами лісу ведеться лісовою охороною на постійній основі із відповідною реєстрацією у книгах обліку.

Рекогносцирувальний нагляд організовується для своєчасного виявлення підйому чисельності найнебезпечніших шкідників лісу, небезпечних в умовах даного району, окомірної оцінки загрози для насаджень і забезпечення нагляду за станом цих осередків. Планується провести обстеження на площі не меншій ніж за попередній рік – 53091,1 га.

Згідно «Положення про організацію захисту лісів від шкідників і хвороб» безпосереднє проведення рекогносцирувального нагляду покладається на лісничих, помічників лісничих, інженера охорони і захисту лісу.

Заходи боротьби переважно профілактичні: лісогосподарські заходи, що підвищують біологічну стійкість насаджень (створення змішаних культур з підліском, підбір порід відповідно до місцевих кліматичних і ґрунтових умов, стійких до хвороб і шкідників, правильний вибір системи рубок, дотримання санітарних правил і т.д.), своєчасне очищення місць рубок від порубкових залишків та ін. Ефективне закладання ловчих дерев в насадженнях, для чого використовують ті, що повалило вітром, бурею, снігом, хворі і сильно ослаблені дерева, на які приваблюють шкідників, літаючих весною (за місяць до початку льоту) і влітку (безпосередньо перед початком льоту або при появі перших жуків). Відносно окремих випадків розробляють системи заходів на основі даних спеціальних лісопатологічних обстежень.

При необхідності обробку лісових насаджень біологічними інсектицидами доцільно проводити методом малооб'ємного або ультрамалооб'ємного обприскування із застосуванням авіації, а також наземним методом із застосуванням аерозольної технології в місцях де дозволяють особливості рельєфу, з урахуванням наявності проїзних шляхів, а також із застосуванням тракторних оприскувачів О.В.Т. В місцях недоступних для застосування наземної техніки, можливо застосування ранцевих оприскувачів.

Пріоритетним напрямком діяльності лісозахисної служби є впровадження біологічних засобів і методів боротьби із шкідливими комахами та хворобами лісу. Такі засоби боротьби не шкідливі для довкілля.

В останні роки спостерігається збільшення обсягів всихання лісів. Кліматичні та фізико-географічні умови розташування надлісництва є сприятливими для масового розмноження шкідників і хвороб лісу.

Для призначення та проведення лісогосподарських заходів необхідно збирати інформацію держаної лісової охорони (первинної ланки) які безпосередньо проводять охорону та нагляд за лісовими насадженнями у вигляді повідомлення про появу ознак погіршення санітарного стану лісів, після чого, за комісійним обстеженням із представниками лісозахисних організацій та в окремих випадках (суцільні санітарні рубки) за згодою органів місцевого самоврядування, складається відповідний акт лісопатологічного обстеження на основі якого формується перелік санітарно-оздоровчих заходів.

Всі заходи проводяться в міру необхідності з врахуванням змін які відбуваються у санітарному стані насаджень

6.6 Господарська діяльність Надлісництва на забруднених радіонуклідами територіях, з урахуванням рівня їх забрудненості, у тому числі вибухонебезпечними предметами

На території діяльності Чорноліського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» не виявлено забруднених територій радіонуклідами та вибухонебезпечними предметами. Працівники надлісництва в своїй роботі керуються розробленою та затвердженою Програмою моніторингу забруднених/імовірно забруднених територій вибухонебезпечними предметами в зоні діяльності Чорноліського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

6.7 Дотримання принципу не виснажливості

Відповідно до статті 34 Лісового Кодексу України «організація лісового господарства має своїм завданням забезпечувати ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку з урахуванням природних та економічних умов, цільового призначення, лісорослинних умов, породного складу лісів, а також функцій, які вони виконують».

Розроблений проєкт лісовпорядкування відповідає основним принципам сталого ведення лісового господарства: відповідність чинному законодавству України та угодам, ратифікованих Україною; лісогосподарські заходи спрямовуються на багатоцільове використання продуктів і функцій лісу з метою підвищення економічної складової надлісництва та отримання екологічних і соціальних вигод; збереження лісового біорізноманіття, унікальних лісових систем; розроблення системи заходів з ведення лісового господарства, їх вчасне оновлення і уточнення; постійне спостереження за станом лісів, контроль за виконанням лісогосподарських заходів; збереження лісів, які мають природоохоронне значення.

У матеріалах лісовпорядкування дається якісна і кількісна характеристика кожної лісової ділянки, комплексна оцінка ведення лісового господарства, що є основою для розроблення на засадах сталого розвитку проєкту організації та розвитку лісового господарства відповідного об'єкта лісовпорядкування.

Проєкт організації та розвитку лісового господарства передбачає екологічно обґрунтоване ведення лісового господарства і розробляється відповідно до нормативно-правових актів, що регулюють організацію лісовпорядкування.

Лісокористувач, який здійснює планування, організацію, ведення лісового господарства і використання лісових ресурсів, з урахуванням господарського призначення лісів і природно-кліматичних умов, зобов'язаний забезпечувати безперервне, невиснажливе і раціональне використання лісів для планомірного

задоволення потреб виробництва і населення в деревині та іншій лісовій продукції.

Згідно статті 71 Лісового Кодексу України «лімітом заготівлі деревини в порядку рубок головного користування є затверджена в установленому порядку розрахункова лісосіка. Заготівля деревини в порядку рубок головного користування в розмірах, що перевищують розрахункову лісосіку, забороняється».

Відповідно до статті 43 Лісового Кодексу України «розрахункова лісосіка – щорічна науково обґрунтована норма заготівлі деревини в порядку рубок головного користування, яка затверджується для кожного власника, постійного користувача лісів окремо за групами порід, виходячи з принципів безперервності та невиснажливості використання лісових ресурсів».

Показники загальної середньої зміни запасу та фактичних обсягів заготівлі деревини необхідно піддавати систематичному аналізу з метою їхнього порівняння для забезпечення невиснажливого рівня у довгостроковій перспективі. Необхідно, щоб обсяг заготівлі деревної продукції лісу не перевищував невиснажливого рівня у довгостроковій перспективі, а заготовлену лісову продукцію необхідно ефективно використовувати.

Моніторинг рівня невиснажливого використання ресурсів лісу при регулярному зборі і накопиченні даних з подальшим аналізом забезпечить прогноз змін показників для прийняття управлінських рішень.

Зважаючи на вище зазначене, вбачається, що поняття кількісного показника невиснажливості визначається, як відношення загального обсягу заготовленої деревини від усіх видів рубок до показника загальної середньої зміни запасу (річного приросту) визначеного у матеріалах базового лісовпорядкування.

Для встановлення показника невиснажливості (у %) використовуються матеріали проекту організації та розвитку лісового господарства, дані безперервного лісовпорядкування, а також відомості з ЕОД, які підтверджуються щомісячною звітністю по заготівлі деревин виробничими підрозділами.

Обрахунок невиснажливого рівня річного обсягу заготівлі деревини проводиться один раз на рік (як правило у кінці року) профільним спеціалістом лісового господарства згідно визначеної форми (Додаток 1) де проводиться порівняльна оцінка планових та фактичних об'ємів заготівлі деревини від рубок головного користування та рубок догляду і формування лісів, а також порівняльна відсоткова оцінка загального фактичного обсягу заготівлі деревини та річного приросту.

За наявності перевищення рівня невиснажливості ведення лісокористування, інженерно-технічний персонал повинен відреагувати на перевищення і, залежно від кожного конкретного випадку:

- оцінити необхідність прийняття будь-яких дій щодо усунення причин перевищення рівня невиснажливості, з тим, щоб вона не повторювалася або не виникала ще;

- вжити заходів щодо коригування та виправлення перевищення рівня невиснажливості шляхом зараховування об'ємів заготівлі у рахунок не використаного обсягу заготівлі попередніх років, або враховувати об'єми заготовленої деревини які перевищили рівень невиснажливості в плануванні обсягів заготівлі наступного року;

- після коригувальних дій проводити частіший моніторинг – два рази на рік.

Результати моніторингу використовуються у формування планових заходів на наступний рік, а також задля пошуку інших шляхів та методів невиснажливого використання деревних ресурсів.

Визначення виснажливості держлісфонду від запланованих лісогосподарських заходів по Чорноліському надлісництву філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

п/п	Найменування робіт, заходів	Площа на якій проводяться лісогосподарські заходи, га			Маса деревини, що вирубується під час проведення лісогосподарського заходу, тис. м. куб.			% використання запасу
		Розрахунок	План	%	Розрахунок	План	%	
	2	3	4	5	6	7	8	9
	Всього по заготівлі	3145	1947	62	77,53	93,988	121	62,7
	Середня зміна запасу деревостанів, тис. м. куб. (згідно матеріалів базового лісовпорядкування 3,1 м. куб. на 1 га., у переводі на всю площу – 150,1 тис. м. куб.)							150,1
	Рубки догляду за лісом, усього, у тому числі:	745	600	81	23,650	24,821	105	
	освітлення	97	84	87	0,210	2,100	1000	
	прочищення	117	74	63	0,820	2,610	318	

	проріджування	129	77	60	1,890	1,289	68	
	прохідні рубки	402	365	91	20,730	18,882	91	
	Інші види рубок формування і оздоровлення лісів та інші заходи, пов'язані з веденням лісового господарства, усього, у тому числі:	2400	1347	56	53,88	69,167	128	
	Санітарні, усього, у тому числі:	2283	1230	54	34,180	63,317	185	
	вибіркові санітарні	2283	1230	54	34,180	63,317	185	
	суцільні санітарні							
	Лісовідновні рубки	117	117	100	19,700	5,850	30	

7. Моніторинг лісів

7.1 Методика моніторингу

Основні завдання оперативного моніторингу – дотримання вимог чинної нормативно-законодавчої бази ведення лісового господарства та природоохоронного законодавства, а також виконання планів господарювання, в тому числі і в межах ідентифікованих ОЦЗТ.

Включає виявлення та запобігання будь-якій незаконній діяльності в межах ідентифікованих ОЦЗТ, лісопатологічний моніторинг, моніторинг проведення господарських заходів, будівництва доріг, поводження з відходами, дотримання самих меж ОЦЗТ тощо. Оперативний моніторинг має проводитися досить часто, щоб виявити проблемні зони, за якими буде продовжено більш цілеспрямований моніторинг.

Методи оперативного моніторингу: патрулювання лісів силами лісової охорони; лісопатологічні обстеження; приймання виконаних робіт; тощо.

Моніторинг збереження ОЦЗ спрямований на оцінку того, чи досягаються цілі, визначені в плані господарювання, а також чи ефективними для збереження ОЦЗ є господарські заходи. На відміну від оперативного моніторингу увага

зосереджена на моніторингу стану ОЦЗ. Дані, зібрані під час цього моніторингу, можуть бути доповнені даними оперативного моніторингу або супутніх спостережень.

Методи моніторингу збереження ОЦЗ: обстеження популяцій видів, що охороняються; обстеження оселищ; обстеження пралісів і старовікових лісів; обстеження генетичних резерватів; обстеження рослинності (дослідження індикаторних видів, вимірювання структури рослинності) – для ОЦЗ 1 і ОЦЗ 3; моніторинг ерозії ґрунтів; моніторинг рівнів седиментації води у природних водоймах; обстеження структури рослинності, ключової для запобігання ерозії (стан деревного та надґрунтового покриву) – для ОЦЗ 4; інтерв'ю із зацікавленими сторонами.

Під час моніторингу загроз відстежуються внутрішні та зовнішні загрози для ОЦЗ, виявлені під час процесу первинної оцінки загроз та оцінюється, чи виникли нові загрози. Моніторинг загроз включає цілеспрямований моніторинг індикаторів загрози (наприклад, моніторинг якості води) на ОЦЗТ, загрози, додатково зафіксовані під час оперативного моніторингу (наприклад, виявлення спалаху ентомошкідників під час лісопатологічного моніторингу) та інтерв'ю із зацікавленими сторонами (місцеві громади, органи місцевого самоврядування, НУО тощо) та експертами.

Методи моніторингу загроз: аналіз результатів патрулювання лісів силами лісової охорони (зокрема, динаміка незаконних рубок) та результатів лісопатологічних обстежень (динаміка розвитку шкідників та хвороб лісу); аналіз оперативного моніторингу за станом лісів; моніторинг інвазійних видів; аналіз частоти злив та повеней; тощо.

Під час проведення моніторингових досліджень слід враховувати охоронний статус видів тварин за списками: Червона книга України (категорії прийняті у виданні 1994 р.); МСОП – Червоного списку IUCN; ЄЧС Європейського Червоного списку (European Red List, 1991, категорії наведені в Червоній книзі України (1994)); II-го або III-го Додатків Конвенції (Бернської) про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування у Європі (1979); CITES I, II - видів, включених до I-го або II-го Додатків Конвенції (Вашингтонської) про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, які перебувають під загрозою зникнення (1973); видів, включені до I-го або II-го Додатків Конвенції (Боннської) про збереження мігруючих видів диких тварин; регіональних червоних списків.

Моніторинг в надлісництві проводиться на підставі Розпорядження від 15.01.2025 р № 7 «Про систему моніторингу в Чорноліському надлісництві філія "Центральний лісовий офіс"».

7.2 Періодичність

В залежності від видів запроєктованих заходів та строків на їх виконання, моніторинг результатів можна проводити кожного місяця, кварталу та півріччя, основуючись на показники підтверджені місячними звітами.

7.3 Показники

Структура системи моніторингу повинна включати наступні показники:

- екологічні показники – стан лісів, біорізноманіття, природне поновлення, санітарний стан, наявність інвазійних видів, стан водних ресурсів та інші (перелік санітарних заходів та стан їх реалізації; відомість природнього поновлення при оформленні матеріалів відводів на суцільні рубки; кількість спожитої води для технічних робіт по вирощуванню посадкового матеріалу);
- виробничі показники – обсяги лісозаготівлі, лісовідновлення та лісорозведення, площі рубок, використання недревних ресурсів, ефективність протипожежних заходів, приживлюваність лісових культур та інші (книга обліку рубок, книга лісових культур, місячні звіти по об'ємах проведених робіт, книга реєстрації лісових пожеж, книга чергового у пожежонебезпечний період, інвентаризація лісових культур та інше);
- соціально-економічні показники – працевлаштування місцевого населення, створення доданої вартості на місцевому рівні відповідно до масштабу, інтенсивності та ризику, залучення місцевих громад тощо (проведення оглядів насаджень для планування лісгосподарського заходу, штатна чисельність працівників у надлісництві)

7.4 Документування результатів, у тому числі картування

З документацією, результатами моніторингу можна ознайомитись безпосередньо за відповідним запитом до надлісництва, а також у скороченому варіанті (у зв'язку із урахуванням конфіденційності інформації) в соцмережах.

8. Соціальні аспекти

8.1 Права працівників, гігієна та безпеки праці, гендерна рівність

Права працівників, гігієни та безпеки праці, гендерної рівності на підприємстві повністю гарантуються та виконуються на підставі основних наступних документів:

- Конституції України,

- Статуту надлісництва,
- Колективного договору,
- Галузевої угоди,
- Штатного розпису,
- Посадових інструкцій,
- Положення про службу ОП,
- Конвенції МОП про працю, ратифікованих Україною (№ 29; 87; 98; 100; 105; 111; 138; 182;)

Надлісництво підтримує принципи та права на працю, визначені в Декларації МОП про основні принципи і права на працю які базуються на восьми основних Конвенціях МОП про працю. Надлісництво сприяє гендерній рівності у працевлаштуванні, в можливостях навчання, укладанні угод, в процесах залученості до господарської діяльності, жінки та чоловіки працюють на однакових умовах, отримують однакову заробітну плату за однаково виконану роботу. Кількість штатних працівників по Чорноліському надлісництву на 01.01.2025 року становить 136 чол, з них 9 жін. і 127 чол та закріплених за надлісництвом з числа апарату філії 31 чол з них 23 жін. і 31 чоловіки. В надлісництві розроблена програма конфедичійних та ефективних заходів для сповіщення про сексуальні домагання і дискримінацію за гендерними ознаками, сімейним станом, батьківством або сексуальною орієнтацією та їх усунення.

Дитяча праця – це форма експлуатації, яка є порушенням прав людини. Дитяча праця порушує фізичний, соціальний, психічний, психологічний та духовний розвиток дитини.

Надлісництво у своїй діяльності не використовує та не підтримує використання праці дітей, які не досягли встановленого законодавством мінімального віку, з якого допускається прийняття на роботу.

Забороняє найгірші форми дитячої праці:

а) усі форми рабства або практику, подібну до рабства, як наприклад, продаж дітей та торгівля ними, боргова кабала та кріпосна залежність, а також примусова чи обов'язкова праця, включаючи примусове чи обов'язкове вербування дітей для використання їх у збройних конфліктах;

б) використання, вербування або пропонування дитини для заняття проституцією, виробництва порнографічної продукції чи для порнографічних вистав;

в) використання, вербування або пропонування дитини для незаконної діяльності, зокрема, для виробництва та продажу наркотиків, як це визначено у відповідних міжнародних договорах;

г) роботу, яка за своїм характером чи умовами, в яких вона виконується, може завдати шкоди здоров'ю, безпеці чи моральності дітей.

У надлісництві заборонено застосування праці дітей (осіб молодше 18 років) на: нічних роботах, надурочних роботах, роботах у вихідні дні, важких роботах, і на роботах зі шкідливими або небезпечним умовами праці, у тому числі на роботах з виробництва деревного вугілля, на роботах, пов'язані з підйманням і переміщенням речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми відповідно до чинного законодавства.

Законодавчо в Україні заборонено прийняття на роботу осіб молодше 16 років. Мінімальний вік особи для працевлаштування до Чорноліського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» становить 18 років.

Надлісництво не допускає випадків і не підтримує використання примусової праці, яка полягає у виконанні робіт чи наданні послуг під загрозою застосування насильства чи покарання або будь-яких інших форм примусу, унаслідок обману, шахрайства, зловживання владою, під загрозою доносу в органи влади, а також з метою забезпечення погашення боргу, на кабальних чи рабських умовах. Крім того, не допускається використання праці осіб, які стали предметом торгівлі. Одночасно гарантує, що під час прийняття на роботу не вимагає від потенційних працівників жодних застав (коштів, майна, документів) чи зборів, грошової винагороди за працевлаштування.

У надлісництві забороняється забирати й утримувати посвідчення особи працівників (зокрема паспорти, водійські посвідчення, тощо) або знищувати, приховувати, конфісковувати чи в інший спосіб обмежувати чи забороняти доступ працівників до таких документів.

Працівникам надлісництва гарантовано право залишати свої робочі місця після закінчення робочого дня, вільно пересуватися в межах відведених ним робочих зон у робочий час, у тому числі мати доступ до питної води та туалету, душу, доступ до медичної допомоги, а також дозволено залишати об'єкт для прийому їжі.

За всі виконані роботи працівникам повинна виплачуватись заробітна плата, яка перераховується безпосередньо працівникам, без будь-яких посередників.

Усі умови працевлаштування повинні бути викладені у трудовому договорі та добровільно погоджені працівниками до початку роботи. Договори не можуть бути змінені в односторонньому порядку після їх підписання з метою надання працівникам менш вигідних заробітних плат, пільг та (або) умов праці.

Всім працівникам має бути дозволено звільнитися або розірвати трудовий договір відповідно до умов трудового договору та національних нормативних актів. Надлісництво забезпечує відсутність дискримінації (будь-яке розрізнення, недопущення або перевага) в усіх аспектах працевлаштування, праці та занять за

будь-якою з ознак: раси, кольору шкіри, мови, політичних, релігійних та інших переконань, статі, гендерної ідентичності, сексуальної орієнтації, етнічного, соціального та іноземного походження, віку, стану здоров'я, підозри чи наявності захворювання на ВІЛ/СНІД, інвалідності, сімейного та майнового стану, місця проживання, членства у професійній спілці чи іншому об'єднанні громадян, участі у страйку, звернення або наміру звернення до суду чи інших органів за захистом своїх прав або надання підтримки іншим працівникам у захисті їх прав, повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, та ін.

Беручи до уваги норму позитивних дій, у ситуації вибору з двох кандидаток/тів на посаду, які продемонстрували однакові знання та вміння, обирається та особа, яка належить до статі, що менше представлена у надлісництві на даний момент. Прагнучи забезпечити різноманіття за іншими ознаками, у випадку вибору з двох кандидаток/тів на посаду, які продемонстрували однакові знання та вміння, обирається та особа, яка належить до вразливих категорій населення, яка зазнає дискримінації в суспільстві на підставі гендерної ідентичності, етнічної приналежності, інвалідності тощо.

У надлісництві з розумінням ставляться до прагнення своїх працівників бути добре обізнаними виборцями, брати участь у політичному процесі, тому не забороняється участь працівників у політичній діяльності в неробочий час. Політичні переконання та партійна належність працівників не можуть бути підставою для догани або звільнення, якщо вони не суперечать чинному українському законодавству.

Працівникам та працівникам забезпечується справедлива заробітна плата, встановлюються однакові ставки оплати робочих годин за рівноцінну працю незалежно від статі. Забезпечуються рівні умови при працевлаштуванні працівників: жодні особисті чинники співробітника, які не стосуються роботи, не можуть братися до уваги при ухваленні рішень про працевлаштуванні чи переведення на іншу посаду, оскільки це вважатиметься дискримінацією.

У разі виникнення необхідності в створенні оголошення щодо пошуку працівників на вакантні посади, при описі вакансій надлісництво не вказуватиме вимоги, які можуть послужити приводом для дискримінації кандидатів: вік, стать, зовнішній вигляд тощо. На особисті характеристики можна посилалися лише в тому випадку, якщо вони є невід'ємними вимогами роботи.

Під час приймання працівника на роботу забороняється вимагати дані щодо стану здоров'я претендентів крім тих, що необхідні для виконання роботи. Зокрема:

- забороняється використовувати тести на вагітність як умову прийому на роботу або продовження роботи, за винятком тих обмежених ситуацій,

коли ця робота заборонена або обмежена для вагітних жінок згідно із законодавством;

- забороняється вимагати дані щодо проходження тестування на інфекційні хвороби крім випадків, коли професійні вимоги до даної роботи включають відсутність хвороби і це передбачено законодавством;

- забороняється вимагати проходження тестування на ВІЛ/СНІД як умову прийому на роботу або продовження роботи.

На підприємстві забезпечуються рівні умови праці, включаючи час роботи, час відпочинку, відпустки, заходи з безпеки праці, можливості користування обладнанням та інструментами, без будь-якої дискримінації.

3.15. Рішення про звільнення працівника повинно відповідати підставам, переліченим у законодавстві, та не повинні мати дискримінаційного упередження. Чорноліське надлісництво зобов'язується ніколи не звільняти або погрожувати звільненням працівника на підставі вагітності, сімейного стану чи тимчасової відсутності на роботі через хворобу чи травму. Аналогічні підходи застосовуються Чорноліським надлісництвом під час виходу працівників на пенсію. Жінкам, які досягли пенсійного віку, мають змогу продовжувати працювати нарівні з чоловіками, якщо вони цього бажають.

Для забезпечення продуктивного робочого середовища забороняється:

- будь-який вид насильства, переслідування, чи залякування, чи то фізичне, сексуальне, словесне чи невербальне;

- перешкоджання захисту материнства, забезпечуватиметься застосування необхідних заходів для вагітних жінок та матерів новонароджених, включаючи можливості застосування гнучкого режиму робочого часу, надання перерв та інших можливостей для забезпечення грудного годування. У разі виникнення обставин, сприятиме батькам у реалізації принципів відповідального батьківства, надаючи їм, за їх зверненням, відпустку по догляду за дитиною або лікарняний відповідно до законодавства.

- дискримінаційні (сексистські, ксенофобні та інші) висловлювання (які містять образливі, принижуючі твердження);

- утиски – небажана для особи та/або групи осіб поведінка, метою або наслідком якої є приниження їх людської гідності за певними ознаками або створення стосовно такої особи чи групи осіб напруженої, ворожої, образливої або зневажливої атмосфери.

- мова ненависті – висловлювання, що містять образи, погрози чи заклики до насильства щодо певних груп на підставі ознак раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, місця проживання, етнічного та соціального статусу, інвалідності, громадянства, сімейного та майнового стану, гендерної ідентичності, мовних або інших ознак.

На виробництві підтримується право своїх працівників на свободу зібрань та діючого права на проведення колективних перемовин, і мирні зібрання (включно з правом утримуватися від таких дій) згідно з чинним законодавством. Усі працівники є членами профспілкової організації, яка вільно створена у ДП «Ліси України», є законним представником трудового колективу і представляє їхні інтереси як найманих працівників. Жоден співробітник через це не піддається погрозам, утискам чи переслідуванням при мирному здійсненні цих прав. У свою чергу надлісництво не втручається у діяльність обраних представників трудового колективу, профспілок, їх організацій та об'єднань, яке може призвести до обмеження прав профспілок, а також не перешкоджає законному здійсненню їхньої статутної діяльності.

Працівник або працівниця, яка має підстави вважати, що проти неї вчинено дії іншим працівником, або яка була свідком вчинення таких дій стосовно іншого працівника, які мають прояви порушення основних прав та свобод працівників у сфері працевлаштування та занять, включно з порушенням у сфері дитячої праці, примусової та обов'язкової праці, рівних можливостей та заборони дискримінації у сфері праці та занять, щодо свободи зібрань та діючого права на колективні перемовини, має право подати усну або письмову скаргу надлісництву.

Про результати розгляду скарги по суті, остаточне рішення щодо її обґрунтованості чи необґрунтованості та вжиті заходи сторону-скаржника необхідно повідомити у двотижневий термін після її надходження в письмовому вигляді.

Якщо сторона-скаржник або звинувачувана сторона не задоволена прийнятим рішенням, кожна зі сторін має право вимагати перегляду ухваленого рішення.

Надлісництво дотримується правил гігієни праці та безпеки праці для захисту працівників від професійних загроз безпеці та здоров'ю, здійснюється внутрішній контроль дотримання правил з охорони праці та техніки безпеки.

8.2 Охорона праці

Робота служби охорони праці філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» здійснюється відповідно до плану роботи та графіків обстежень, затверджених наказом директора філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України».

Відділ охорони праці та цивільного захисту здійснює перевірки з питань охорони праці у Вінницькому, Гайсинському, Жмеринському, Тульчинському, Оникіївському, Чорноліському, Чорноліському, Корсунь-Шевченківському, Черкаському та Чигиринському надлісництвах філії «Центральний лісовий офіс»

ДП «Ліси України», а також у структурних підрозділах, що знаходяться в їхньому складі. Служба охорони праці взаємодіє з іншими структурними підрозділами, службами, фахівцями надлісництва та представниками профспілки.

Служба охорони праці в філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» функціонує у складі: начальника Відділу з охорони праці та цивільного захисту (керівник служби охорони праці) та провідних інженерів з охорони праці Відділу з охорони праці та цивільного захисту, які підпорядковуються директору філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України». За кожним надлісництвом закріплений окремий інженер з охорони праці. В своїй діяльності працівники керуються законодавством України, нормативно-правовими актами з охорони праці, колективним договором та актами з охорони праці, що діють в межах філії «Центральний лісовий офіс» та ДП «Ліси України».

Інженерний персонал служби охорони праці здійснює контроль за:

- виконанням заходів, передбачених програмами, планами щодо поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, колективним договором та заходами, спрямованими на усунення причин нещасних випадків і професійних захворювань та аварій на виробництві;
- проведення ідентифікації та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки;
- наявністю в структурних підрозділах інструкцій з охорони праці згідно з переліком професій, посад і видів робіт, своєчасним внесенням в них змін;
- своєчасним проведенням необхідних випробувань і технічних оглядів устаткування;
- станом запобіжних і захисних пристроїв, вентиляційних систем;
- своєчасним проведенням навчання з питань охорони праці, всіх видів інструктажу з охорони праці;
- забезпеченням працівників відповідно до законодавства спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального і колективного захисту, мийними та знешкоджувальними засобами;
- санітарно-гігієнічними і санітарно-побутовими умовами працівників згідно з нормативно-правовими актами;
- своєчасним і правильним наданням працівникам пільг і компенсацій за важкі та шкідливі умови праці, забезпеченням їх лікувально-профілактичним харчуванням, молоком або рівноцінним йому харчовими продуктами, газованою соленою водою, наданням оплачуваних перерв санітарно-оздоровчого призначення тощо відповідно до вимог законодавства та колективного договору;
- утриманням у належному безпечному стані території філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України», внутрішніх доріг та пішохідних доріжок;

- організацією робочих місць у відповідності з нормативно-правовими актами з охорони праці;
- використанням цільових коштів, виділених для виконання комплексних заходів для досягнення встановлених нормативів та підвищення існуючого рівня охорони праці;
- застосуванням праці жінок, інвалідів і осіб, які молодші 18 років, відповідно до законодавства;
- виконанням приписів посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці та подання страхового експерта з охорони праці;
- проведенням попередніх (під час прийняття на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників, зайнятих на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці, або таких, де є потреба у професійному доборі, щорічних обов'язкових медичних оглядів осіб віком до 21 року.

Охорона праці у надлісництві вибудована на «Мінімальних вимогах щодо безпеки і здоров'я на роботі працівників лісового господарства та під час виконання робіт із зеленими насадженнями» затверджених Наказом Міністерства економіки України 27 листопада 2023 року за № 17953 і зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 13 грудня 2023 року за № 2167/41223. Роботи повинні проводитись відповідно до технологічних процесів, розроблених інструкцій з безпечного виконання робіт після проведених належних інструктажів.

Забезпеченість працівників захисним одягом та індивідуальними засобами захисту базується на результатах оцінки ризиків, з урахуванням НПАОП 02.0-3.04.-18 «Норми безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту для працівників лісового господарства» та наказу Міністерства соціальної політики України від 29 листопада 2018 року № 1804 «Про затвердження Мінімальних вимог безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці».

Проведення перевірок, аудитів, розслідувань нещасних випадків та профзахворювань проводиться відділом охорони праці відповідно до «Положення про Службу охорони праці філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України»». Контроль техніки безпеки при виконанні лісгосподарських заходів проводить керівник зазначених робіт, або структурного підрозділу.

Під час роз'яснення правил безпеки при проведенні лісосічних робіт було звернено особливу увагу, що саме до даних робіт допускаються особи, які пройшли медичне обстеження та мають допуск на виконання цих робіт. Перед початком роботи всі працівники повинні бути проінструктовані щодо характеру та заходів безпеки поведіння на об'єкті, де мають відбуватися роботи. Було

акцентовано увагу, що перед початком робіт обов'язково повинні проводитись превентивні заходи на підприємстві.

У надлісництві великий перелік робіт з підвищеною небезпекою, для проведення яких забезпечується щорічне навчання і щорічна перевірка знань з питань охорони праці та видаються відповідні дозвільні документи, а саме: вантажно-розвантажувальні роботи, обслуговування та ремонт елементів підвіски автомобілів, підйомників на автомобілях-самоскидах, лісосічні роботи, трелювання, транспортування лісу, тощо.

У надлісництві всі технологічні процеси та види робіт мають виконуватись при безпосередньому дотриманні інструкцій з питань охорони праці та карт технологічного процесу та постійному контролю і моніторингу дотримання трудової та виробничої дисципліни працівниками надлісництва.

8.3 Взаємодія з громадами

Зона діяльності надлісництва розташована на території 13 місцевих громад Шляхом залучення цих громад, встановлено їхні права на землеволодіння, на доступ та використання лісових ресурсів та послуг екосистем, їхні звичаєві права та законні права і обов'язки, які застосовуються в межах одиниці господарювання.

Фінансовим планом надлісництва передбачено сплату всіх видів податків та рент відповідно до податкового законодавства.

Для розповсюдження результатів усіх культурно доречних заходів по кожному конкретному питанню застосовується метод листування із громадами. Надлісництво повідомляє громаду надсилаючи листи з необхідною інформацією. Якщо у встановлений термін не надходить відповідь по даних питаннях, або у разі, якщо відповідь не була надана – Надлісництво вважатиме, що громада згідна із висновками зробленими фахівцями надлісництва. У випадку надходження відповіді на ті чи інші питання від громади – Надлісництво по порушеному питанню організовує проведення зустрічей, зборів, нарад, засідань, або одразу враховує надану інформацію у плануванні подальшої діяльності.

8.4 Вирішення конфліктів

Громадяни України та особи, які не є громадянами України, але законно знаходяться на її території, мають право звернутися до надлісництва із зауваженнями, скаргами, пропозиціями, заявами, клопотаннями, що стосуються його діяльності.

Під зверненням громадян слід розуміти викладені в письмовій або усній

формі пропозиції (зауваження), заяви (Клопотання) і скарги.

Пропозиція (зауваження) – звернення громадян, де висловлюються порада, рекомендація щодо діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, депутатів усіх рівнів, посадових осіб, а також висловлюються думки щодо врегулювання суспільних відносин та умов життя громадян, вдосконалення правової основи державного і громадського життя, соціально-культурної та інших сфер діяльності держави і суспільства.

Заява (клопотання) – звернення громадян із проханням про сприяння реалізації закріплених Конституцією та чинним законодавством їх прав та інтересів або повідомлення про порушення чинного законодавства чи недоліки в діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, народних депутатів України, депутатів місцевих рад, посадових осіб, а також висловлення думки щодо поліпшення їх діяльності. Клопотання – письмове звернення з проханням про визнання за особою відповідного статусу, прав чи свобод, тощо.

Скарга – звернення з вимогою про поновлення прав і захист законних інтересів громадян порушених діями (безпідставно), рішенням державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян, посадових осіб.

Звернення може бути подано окремою особою (індивідуальне) або групою осіб (колективне) як у письмовій, так і усній формі.

Усне звернення викладається громадянином на особистому прийомі або за допомогою засобів телефонного зв'язку та записується (реєструється) посадовою особою.

Письмове звернення надсилається поштою або передається громадянином чи через уповноважену ним особу, повноваження якої оформлені відповідно до законодавства. Письмове звернення також може бути надіслане з використанням мережі Інтернет, засобів електронного зв'язку (електронне звернення).

У зверненні має бути зазначено прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання громадянина, викладено суть порушеного питання, зауваження, пропозиції, заяви чи скарги, прохання чи вимоги. Письмове звернення повинно бути підписано заявником (заявниками) із зазначенням дати. В електронному зверненні також має бути зазначено електронну поштову адресу, на яку заявнику може бути надіслано відповідь, або відомості про інші засоби зв'язку з ним. Застосування електронного цифрового підпису при надсиланні електронного звернення не вимагається.

Звернення, оформлене без дотримання зазначених вимог, повертається заявнику з відповідними роз'ясненнями не пізніше як через десять днів від дня його надходження.

Звернення, оформлені належним чином і подані у встановленому порядку, підлягають обов'язковому прийняттю та розгляду. Забороняється відмова в прийнятті та розгляді звернення з посиланням на політичні погляди, партійну належність, стать, вік, віросповідання, національність громадянина, незнання мови звернення.

Якщо питання, порушені в одержаному зверненні, не входять до повноважень надлісництва, воно в термін не більше п'яти днів пересилається ними за належністю відповідному органу чи посадовій особі, про що повідомляється громадянину, який подав звернення. У разі якщо звернення не містить даних, необхідних для прийняття обґрунтованого рішення органом чи посадовою особою, воно в той же термін повертається громадянину з відповідними роз'ясненнями.

Забороняється направляти скарги громадян для розгляду тим органам або посадовим особам, дії чи рішення яких оскаржуються.

Письмове звернення без зазначення місця проживання, не підписане автором (авторами), а також таке, з якого неможливо встановити авторство, визнається анонімним і розгляду не підлягає. Не розглядаються повторні звернення від одного і того ж громадянина з одного і того ж питання, якщо перше вирішено по суті та звернення осіб, визнаних судом недієздатними. Рішення про припинення розгляду такого звернення приймає керівник надлісництва, про що повідомляється особі, яка подала звернення.

Керівник надлісництва зобов'язаний розглянути пропозиції (зауваження) та повідомити громадянина про результати розгляду. Надлісництво зобов'язане об'єктивно і вчасно розглядати заяви (клопотання), перевіряти викладені в них факти, приймати рішення відповідно до чинного законодавства і забезпечувати їх виконання, повідомляти громадян про наслідки розгляду заяв (клопотань).

Відповідь за результатами розгляду заяв (клопотань) в обов'язковому порядку дається тим органом, який отримав ці заяви і до компетенції якого входить вирішення порушених у заявах (клопотаннях) питань, за підписом керівника або особи, яка виконує його обов'язки.

Рішення про відмову в задоволенні вимог, викладених у заяві (клопотанні), доводиться до відома громадянина в письмовій формі з посиланням на Закон і викладенням мотивів відмови, а також із роз'ясненням порядку оскарження прийнятого рішення.

Скарга на дії надлісництва (посадових осіб) подається у порядку підлеглості вищому органу або посадовій особі, що не позбавляє громадянина права звернутися до суду відповідно до чинного законодавства, а в разі відсутності такого органу або незгоди громадянина з прийнятим за скаргою рішенням – безпосередньо до суду.

Скарга в інтересах громадянина за його уповноваженням, оформленим у встановленому законом порядку, може бути подана іншою особою, трудовим колективом або організацією, яка здійснює правозахисну діяльність. До скарги додаються наявні у громадянина рішення або копії рішень, які приймалися за його зверненням раніше, а також інші документи, необхідні для розгляду скарги, які після її розгляду повертаються громадянину.

Скарга на рішення, що оскаржувалось, може бути подана до органу або посадовій особі вищого рівня протягом одного року з моменту його прийняття, але не пізніше одного місяця з часу ознайомлення громадянина з прийнятим рішенням. Скарги, подані з порушенням зазначеного терміну, не розглядаються. Пропущений з поважної причини термін може бути поновлений.

Рішення вищого органу, який розглядав скаргу, в разі незгоди з ним громадянина може бути оскаржено до суду в термін, передбачений законодавством України.

Громадянин, який звернувся із заявою чи скаргою, має право:

- особисто викласти аргументи особі, що перевіряла заяву чи скаргу, та брати участь у перевірці поданої скарги чи заяви;
- знайомитися з матеріалами перевірки;
- подавати додаткові матеріали або наполягати на їх запиті;
- бути присутнім при розгляді заяви чи скарги;
- користуватися послугами адвоката або представника трудового колективу, організації, яка здійснює правозахисну функцію, оформивши це уповноваження у встановленому законом порядку;
- одержати письмову відповідь про результати розгляду заяви чи скарги;
- висловлювати усно або письмово вимогу щодо дотримання таємниці розгляду заяви чи скарги;
- вимагати відшкодування збитків, якщо вони стали результатом порушень встановленого порядку розгляду звернень.

Надлісництво в межах своїх повноважень зобов'язане:

- об'єктивно, всебічно і вчасно перевіряти заяви чи скарги;
- у разі прийняття рішення про обмеження доступу громадянина до відповідної інформації при розгляді заяви чи скарги скласти про це мотивовану відповідь;
- на прохання громадянина запрошувати його на засідання відповідного органу (комісії), що розглядає його заяву чи скаргу;
- скасовувати або змінювати оскаржувані рішення у випадках, передбачених законодавством України, якщо вони не відповідають закону або іншим нормативним актам, невідкладно вживати заходів до припинення неправомірних дій, виявляти, усувати причини та умови, які сприяли

порушенням;

- забезпечувати поновлення порушених прав, реальне виконання прийнятих у зв'язку з заявою чи скаргою рішень;
- вживати заходів щодо відшкодування у встановленому законом порядку матеріальних збитків, якщо їх було завдано громадянину в результаті ущемлення його прав чи законних інтересів;
- вирішувати питання про відповідальність осіб, з вини яких було допущено порушення, а також на прохання громадянина не пізніше як у місячний термін довести прийняте рішення до відома органу місцевого самоврядування, трудового колективу чи об'єднання громадян за місцем проживання громадянина;
- у разі визнання заяви чи скарги необґрунтованою, роз'яснити порядок оскарження прийнятого за нею рішення;
- письмово повідомляти громадянина про результати перевірки заяви чи скарги і суть прийнятого рішення;
- не допускати безпідставної передачі розгляду заяв чи скарг іншим органам;

Звернення розглядаються і вирішуються у термін не більше одного місяця від дня їх надходження, а ті, які не потребують додаткового вивчення, – невідкладно, але не пізніше п'ятнадцяти днів від дня їх отримання. Якщо в місячний термін вирішити порушені у зверненні питання неможливо, керівник надлісництва або його заступник встановлюють необхідний термін для його розгляду, про що повідомляється особі, яка подала звернення. При цьому загальний термін вирішення питань, порушених у зверненні, не може перевищувати сорока п'яти днів.

На обґрунтовану письмову вимогу громадянина термін розгляду може бути скорочено від встановленого терміну.

Розгляд звернення громадян проводиться не стягуючи плати.

У випадку існування спорів, що розглядаються в судовому порядку, щодо права користування земельними ділянками, господарська діяльність на момент врегулювання такого спору Надлісництвом на спірній земельній ділянці не проводиться. У випадку виникнення нових спорів з земельних питань (користування земельними ділянками, ін.), Надлісництво зобов'язується припинити господарську діяльність на спірній земельній ділянці до врегулювання таких спорів.

Громадянину на його вимогу і в порядку, встановленому чинним законодавством можуть бути відшкодовані моральні збитки, завдані неправомірними діями або рішеннями надлісництва чи посадової особи при розгляді скарги. Розмір відшкодування моральних (немайнових) збитків у

грошовому виразі визначається судом.

Подання громадянином звернення, яке містить наклеп і образи, дискредитацію керівника та інших посадових підприємства, заклики до розпалювання національної, расової, релігійної ворожнечі та інших дій, тягне за собою відповідальність, передбачену чинним законодавством.

Витрати, зроблені надлісництвом у зв'язку з перевіркою звернень, які містять завідомо неправдиві відомості, можуть бути стягнуті з громадянина за рішенням суду.

Начальник надлісництва

Микола БАС